

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minima-effectrapportage gemeente Gouda 2022

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Corinne van Gaalen, Sanne Lamers

29 september 2022

Minima-effectrapportage gemeente Gouda 2022

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Auteurs

Corinne van Gaalen

Sanne Lamers

Voorwoord

Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Ons doel is het voorkomen van geldproblemen. Naast het verzamelen, berekenen en bijhouden van basiscijfers, doet of initieert het Nibud ook onderzoek naar andere aspecten over omgaan met geld. Daarbij spelen gedragsaspecten een belangrijke rol. Daarmee kunnen we snel inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Het Nibud is gespecialiseerd in het maken van de vertaalslag van de verzamelde data en kennis over de huishoudfinanciën in methodes, materialen en tools. Daarbij wordt voortdurend voeling gehouden met de actualiteit en de praktijk van alledag.

We gaan uit van drie niveaus van voorlichting en financiële educatie: direct voor consumenten (via onze websites, (sociale) media, interactieve tools, voorlichtingsmaterialen, hulpmiddelen en de helpdesk), via onderwijs/educatie door derden en door deskundigheidsbevordering van professionals. Als kenniscentrum vervult het Nibud ook een adviesrol naar derden.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten. Dit resulteert in een reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers die zijn gebaseerd op empirisch wetenschappelijk onderzoek. Het Nibud stelt de keuzevrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van de huishoudens voorop.

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid. Door middel van een minima-effectrapportage (MER) helpt het Nibud gemeenten het geld bestemd voor minimabeleid, optimaal te besteden.

Deze rapportage is uitgevoerd door het Nibud, in opdracht van de gemeente Gouda. Met dit onderzoek wil de gemeente Gouda inzicht krijgen in de effecten van haar minimabeleid.

Utrecht, september 2022

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Centrale vraag	5
1.2	Kern minima-effectrapportage	5
1.2.1	Huishoudtypen	5
1.2.2	Inkomensniveaus	5
1.2.3	Armoedeval	6
1.2.4	Voorbeeldhuur	6
1.3	Leeswijzer	6
2	Onderzoeksmethode: begrotingen	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Inkomsten	7
2.3	Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie	8
2.4	Uitgavensoorten	9
2.5	Voorwaarden aan de begrotingen	9
2.6	De begrotingen	10
3	Minimabeleid	11
3.1	Landelijk beleid	11
3.2	Lokaal minimabeleid	13
3.2.1	Lokaal kwijtscheldingsbeleid	13
3.2.2	Collectieve (aanvullende) zorgverzekering	14
3.2.3	Individuele Inkomenstoeslag	14
3.2.4	Kindpakket	15
3.2.5	Rotterdampas	16
3.2.6	Particuliere fondsen	16
3.2.7	Volwassenfonds Sport & Cultuur	17
3.2.8	Energietoeslag	17
3.2.9	Bijzondere bijstand	18
3.2.10	Kinderopvang en peuterspeelzaal	18
3.3	Huishoudens met een zorgvraag	19
3.3.1	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	19
3.3.2	Collectieve zorgverzekering	19
3.3.3	Uitgangspunten huishoudens met zorgvraag	19
4	Resultaten	23
4.1	Saldo inkomsten min uitgaven	23
4.2	Bestedingsruimte	25
4.2.1	Na invulling van alleen het basispakket	25
4.2.2	Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie	25
4.3	Armoedeval	27
4.4	Huishoudens met langdurig een laag inkomen	28
5	Conclusies en aanbevelingen	30
5.1	Conclusies	30
5.2	Aanbevelingen	32
6	Saldi exclusief energietoeslag	36
6.1	Bestedingsruimte	38
6.2	Armoedevallen	38
7	Wijzigingen in 2023	39
Bijlage 1 Verantwoording uitgaven		43
Bijlage 2 Begrotingen		47
Bijlage 3 Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven		59

1 Inleiding

1.1 Centrale vraag

Iedere gemeente beschikt over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Dat kan bijvoorbeeld door het kwijschelden van gemeentelijke heffingen en/ of door bijzondere bijstand. Het is echter niet direct zichtbaar wat in de praktijk de effecten van die maatregelen zijn op het budget van verschillende groepen huishoudens.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Wat is het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Gouda?

Bekeken wordt welke groepen huishoudens in de gemeente goed profiteren van de verschillende inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed. Ook maakt deze rapportage een eventuele armoedeval inzichtelijk.

1.2 Kern minima-effectrapportage

De centrale vraag wordt middels het inventariseren van inkomsten- en uitgavencijfers voor een aantal voorbeeldsituaties beantwoord. Alle landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen worden hierbij meegenomen. Het inkomen wordt afgezet tegen de minimale uitgaven die huishoudens met een laag inkomen maken. Deze uitgaven zijn gebaseerd op de Nibud methode van budgetteren, aangevuld met lokale tarieven en tegemoetkomingen.

1.2.1 Huishoudtypen

In deze minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt. In overleg met de gemeente Gouda is de keuze gemaakt voor de volgende voorbeeldsituaties:

- a. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
- b. Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd);
- c. Een eenoudergezin met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
- d. Een eenoudergezin met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
- e. Een paar zonder kinderen;
- f. Een ouder paar (AOW-gerechtigd);
- g. Een paar met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
- h. Een paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
- i. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met een zorgvraag;
- j. Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met een zorgvraag.

1.2.2 Inkomensniveaus

Deze rapportage laat zien welke effecten de landelijke en gemeentelijke maatregelen hebben op de financiële positie van de huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus. In overleg met de gemeente Gouda is in dit rapport gekozen om begrotingen op te stellen met de volgende inkomensniveaus: bijstand- of AOW- niveau, 110 procent, 120 procent, 130 procent en 140 procent van de geldende bijstandsnorm.

1.2.3 Armoedeval

Het kan voorkomen dat een huishouden met een hoger inkomen, minder overhoudt dan met een lager inkomen, nadat rekening is gehouden met alle noodzakelijke uitgaven. Bijvoorbeeld doordat er geen recht meer is op inkomensondersteunende regelingen. Als een dergelijke armoedeval zich voordoet binnen de gestelde kaders, dan blijkt dat uit de resultaten van dit onderzoek.

Hierbij onderscheiden we twee soorten armoedevallen, namelijk een armoedeval bij uitstroom uit een bijstandsuitkering naar betaald werk (werkloosheidsval/uitstroomval) en een armoedeval bij het meer gaan verdienen (doorstroomval).

Bij huishoudens met een AOW-gerechtigde leeftijd wordt officieel niet gesproken van een armoedeval, omdat deze gewoonlijk geen inkomensstijging meemaken. Toch kan er bij hen ook sprake zijn van een geringere bestedingsmogelijkheid bij een hoger inkomen.

1.2.4 Voorbeeldhuur

Uit het woononderzoek 2018 van het CBS komt naar voren dat 96 procent van de huishoudens die de bijstandsuitkering als belangrijkste inkomstenbron hebben, in een huurwoning woont. Op basis hiervan gaan we er in deze rapportage van uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. De huurprijzen in dit onderzoek zijn vastgesteld in overleg met de gemeente. Hierbij gaan we uit van de grenzen voor het passend toewijzen: aan de toewijzingsregels voor woningcorporaties is per 1 januari 2016 het passend toewijzen van sociale huurwoningen toegevoegd. De passendheidsnorm stelt dat elke corporatie aan minimaal 95 procent van de huishoudens die recht hebben op huurtoeslag een woning onder de aftoppingsgrens toe moet wijzen. Zo wordt voorkomen dat huishoudens met de laagste inkomens in een te dure woning terechtkomen. De aftoppingsgrens ligt voor 2022 op 633,25 euro voor huishoudens met één of twee personen en op 678,66 euro voor huishoudens van drie of meer personen.

1.3 Leeswijzer

De opbouw van het rapport is als volgt. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethode beschreven, waarbij wordt ingegaan op de Nibud methodiek van budgetteren. Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten weergegeven. Wat is de bestedingsruimte van de onderzochte huishoudtypen? En wat zijn de effecten van het minimabeleid op de financiële positie van deze huishoudens? Vervolgens staan in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen.

Als extra zijn nog toegevoegd, hoofdstuk 6 waarin wordt bekeken hoe de financiële situatie van de voorbeeldhuishoudens eruit zou zien, als geen sprake zou zijn van een energietoeslag. Ten slotte geeft hoofdstuk 7 een vooruitblik naar 2023: een overzicht van veranderingen in beleid, prijzen en lonen die van invloed zijn op de koopkracht van huishoudens.

De begrotingen met toelichting staan in de bijlagen. Hier kan meer informatie worden gevonden over bronnen van de referentiecijfers en de inkomensopbouw.

2 Onderzoeksmethode: begrotingen

2.1 Inleiding

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van begrotingen. Uit deze begrotingen zijn de inkomsten en uitgaven van de huishoudens af te lezen.

De begrotingen in deze rapportage zijn gemaakt voor verschillende huishoudtypen op verschillende inkomensniveaus. Hierbij gaan we ervan uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De begrotingen zijn voor groepen van huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn gemiddelden; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft. Wel wordt duidelijk in hoeverre een groep huishoudens een sluitende begroting heeft. Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeen te zeggen valt. Schulden komen echter vaak voor onder huishoudens met lage inkomens.

Maandbegrotingen

Alle begrotingen zijn maandbegrotingen, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegeld wordt bijvoorbeeld vaak jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

2.2 Inkomsten

In deze rapportage worden op vijf inkomensniveaus begrotingen opgesteld voor de betreffende voorbeeldhuishoudens: het minimuminkomen (bijstand/AOW-uitkering), 110 procent, 120 procent, 130 procent en 140 procent van de geldende bijstandsnorm. Met bijstandsniveau wordt in deze rapportage bedoeld de norm op grond van de Participatiewet, artikel 5 lid 1 sub c.

Uitgangspunt in deze rapportage is het totaal besteedbaar maandinkomen. Dat inkomen bestaat uit alle inkomsten van het huishouden, zoals netto salarissen, uitkeringen, kortingen op de belasting, zorgtoeslag, huurtoeslag, vakantiegeld, kinderbijslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget.

De inkomensafhankelijke combinatiekorting voor werkende alleenstaande ouders met jonge kinderen wordt apart getoond als voorlopige aanslag. Het loon plus de voorlopige aanslag is gelijk aan 110 procent van de bijstandsnorm. De kinderbijslag en het kindgebonden budget (inclusief de alleenstaande ouderkop) komen hier nog bovenop. Bij de huishoudens met een zorgvraag zijn de zorgkosten die aftrekbaar zijn van de belasting als voorlopige aanslag in de begrotingen opgenomen.

In de begrotingen is geen rekening gehouden met eigen vermogen of eventuele inkomsten daaruit. Ook is er geen rekening gehouden met inkomsten of betalingen vanwege alimentatie. Hoe de regelingen doorwerken in de begrotingen en wat de invloed is op het inkomen van de verschillende huishoudens is te zien in bijlage 2.

In de rapportage wordt verondersteld dat de huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn, zowel de landelijke als de gemeentelijke.

Inkomensgrens alleenstaande ouders

Vanaf 1 januari 2015 is de toeslag voor alleenstaande ouders in de bijstand van 20 procent komen te vervallen. Hiervoor in de plaats is een alleenstaande-ouderkop aan het kindgebonden budget toegevoegd van maximaal 3.285 euro per jaar (2022).

Dit heeft gevolgen voor de inkomensgrens van 110 procent. Als wordt uitgegaan van de bijstandsnorm vermenigvuldigd met 1,1, dan wordt de doelgroep van het minimabeleid veel kleiner dan in periode vóór 2015. De gemeente Gouda kijkt daarom bij het bepalen van de inkomensgrens naar de bijstandsnorm voor alleenstaande ouders en telt daar de maximale alleenstaande-ouderkop bij op.

In de begrotingen is daarom de uitkomst van deze berekening opgenomen bij het netto inkomen. Belangrijk is om in het oog te houden dat deze berekening is gemaakt om zo de juiste inkomensgrens in beeld te brengen en een mogelijke armoedeval zichtbaar te maken. Het gaat dan om situaties waarbij alleenstaande ouders een relatief hoog inkomen hebben. In de praktijk zullen veel alleenstaande ouders een inkomen hebben dat lager is dan deze gehanteerde inkomensgrens die in de begrotingen wordt getoond.

2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie

De noodzakelijke uitgaven vullen we in via een basispakket met een apart pakket voor sociale participatie. Het basispakket bestaat uit uitgaven die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn. De begroting bestaat uit een pakket aan vrij goedkope artikelen (niet de allergeodkoopste) die algemeen verkrijgbaar zijn. We houden geen rekening met tweedehands artikelen.

In bijlage 1 staan de uitgangspunten en de samenstelling van de pakketten beschreven. Het basispakket en het pakket voor sociale participatie zijn op bepaalde punten verschillend voor de diverse huishoudtypen. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen.

Sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. Dit pakket is opgesteld in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.

Sociale participatie wordt door velen als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten op de een of andere manier onderdeel van het minimabeleid.

De uitgaven voor sociale participatie staan beschreven in bijlage 1.

Persoonlijk onvermijdbare uitgaven

Naast de noodzakelijke uitgaven van de pakketten zijn er in individuele gevallen persoonlijk moeilijk of niet-vermijdbare uitgaven. Dit zijn uitgaven die voor een bepaald persoon onontkoombaar zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand een speciaal dieet moet volgen. Voor dit soort uitgaven is vaak een tegemoetkoming mogelijk via gemeentelijk beleid. Deze uitgaven worden in dit rapport niet meegenomen.

Uitzondering zijn de huishoudens met een zorgvraag. Hierbij gaan we uit van extra, onvermijdbare zorguitgaven (zie paragraaf 3.3.3). De gemeentelijke tegemoetkomingen voor deze uitgaven worden wel meegenomen.

In de begrotingen is ook geen rekening gehouden met kosten voor een huisdier of voor roken. Deze uitgaven worden niet gezien als onvermijdbaar. Indien een huishouden hiervoor toch kosten heeft, wordt het saldo op de begroting lager dan in deze rapportage is weergegeven.

Mensen die werken maken extra kosten ten opzichte van niet werkenden. Deze kosten zijn meegenomen in het basispakket als aparte post bij een inkomen vanaf 110 procent van het toepasselijk minimum.

2.4 Uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud drie soorten uitgaven:

- Vaste lasten: Komen regelmatig terug. Meestal vaste bedragen waar een contract aan ten grondslag ligt. Voorbeelden zijn de huur, energiekosten en verzekeringen.
- Reserveringsuitgaven: Komen niet regelmatig voor. De hoogte is niet precies bekend. Voorbeelden hiervan zijn de kosten voor inventaris (meubels, apparatuur/witgoed) en kleding.
- Huishoudelijke uitgaven: Steeds terugkerende uitgaven die maandelijks kunnen variëren. Voorbeelden zijn voeding, was- en schoonmaakartikelen en persoonlijke verzorging.

Lokale tarieven

In deze rapportage wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de tarieven voor heffingen, de premie van de collectieve zorgverzekering en de kosten van de peuterspeelzaal.

Minimabeleid

Als er inkomensondersteunende maatregelen zijn die een vergoeding vormen voor bepaalde uitgavenposten, dan is hier rekening mee gehouden in de begrotingen. De regelingen staan beschreven in het volgende hoofdstuk.

2.5 Voorwaarden aan de begrotingen

Bij het gebruik van de begrotingen gaan we uit van de volgende drie belangrijke voorwaarden:

1. Zeer goed met geld kunnen omgaan

Verstandig omgaan met het beperkte inkomen is noodzakelijk. Alleen dan kan er voldoende geld opzij worden gezet om onregelmatige uitgaven te kunnen doen. Dat betekent dat huishoudens de kennis, kunde en motivatie moeten hebben om grip te houden op hun huishoudbudget.

2. Alle inkomensondersteuning aanvragen

Toeslagen en tegemoetkomingen beslaan vaak een groot deel van het totale inkomstenplaatje. Het is daarom voor huishoudens belangrijk om te weten op welke inkomensondersteuning men recht heeft en hoe en waar deze moet worden aangevraagd. Het tijdig doorgeven van gegevens is hierbij belangrijk. En daarmee dus ook een actieve houding.

3. Geen grote persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben

Hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven zoals afbetalingen, zorgkosten of een hoge huur, kunnen het moeilijk of onmogelijk maken om een sluitende begroting op te stellen. Als de uitgaven niet omlaag gebracht kunnen worden, dan resteert er niks anders dan om te bezuinigen op overige uitgaven. In het geval van de begrotingen met minimale uitgaven, zoals ze in dit rapport zijn opgesteld, ontstaat het gevaar dat er ook bezuinigd wordt op noodzakelijke uitgaven. Dit kan er toe leiden dat er totaal geen reserves meer zijn om tegenslagen op te kunnen vangen, dat rekeningen niet meer betaald worden waardoor schulden ontstaan of dat gezondheidsbedreigende omstandigheden ontstaan.

Deze voorwaarden zijn voor een deel te vangen in competenties voor goed financieel beheer. Het gaat hierbij niet alleen om vaardigheden, maar ook om gedragsaspecten. Daarom is inkomensondersteuning alleen niet voldoende. Het is ook belangrijk om ondersteuning op het gebied van het aanleren van vaardigheden te bieden, aangevuld met ondersteuning die rekening houdt met min of meer individuele gedragsaspecten.

2.6 De begrotingen

Volgens de methodiek die hierboven staat beschreven, worden de begrotingen opgesteld. Deze begrotingen staan in bijlage 2.

Disclaimer: Inflatie en bestedingsruimte

Op het moment van het opstellen van deze MER is er sprake van flinke prijsstijgingen, vooral voor energie. Dit heeft gevolgen voor de Nibud-uitgavencijfers en daarmee voor de bestedingsruimte van huishoudens. De begrotingen in dit onderzoek zijn zo veel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van juli 2022. De CBS-gegevens over energieprijzen zijn van mei 2022, waarbij we wel rekening houden met de verlaging van het BTW-tarief op energie per 1 juli.

Bovendien gaan we in de voorbeelden uit van een gemiddelde woning met energielabel C. Huishoudens met een minder energiezuinige woning zullen hogere kosten voor energie hebben dan we in deze rapportage laten zien.

Het is vanwege het bovenstaande mogelijk dat de bestedingsruimte, gepresenteerd in deze MER, te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn wellicht kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

3 Minimabeleid

In dit hoofdstuk worden diverse landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van minima beschreven. Alleen de regelingen die in de berekeningen zijn meegenomen komen in dit hoofdstuk aan bod. Paragraaf 3.1 beschrijft de landelijke regelingen; in paragraaf 3.2 komen de lokale inkomensondersteunende regelingen aan bod.

3.1 Landelijk beleid

Bij het opstellen van de begrotingen worden de landelijke heffingskortingen, de landelijke toeslagen en de kinderbijslag in de berekeningen opgenomen.

Landelijke heffingskortingen

Heffingskortingen zijn kortingen op de belasting. Hiermee wil de overheid bepaalde groepen ondersteunen. Denk aan ouders, ouderen en gehandicapten. Door de heffingskorting betalen zij minder belasting.

De volgende heffingskortingen (2022) zijn voor de voorbeeldhuishoudens van belang:

Algemene heffingskorting

Voor iedereen boven de 18 die inkomstenbelasting betaalt, ook als men niet werkt. De algemene heffingskorting bedraagt maximaal 2.888 euro per jaar voor mensen onder de AOW-gerechtigde leeftijd en 1.494 euro vanaf de AOW gerechtigde leeftijd.

Arbeidskorting

Voor iedereen die betaald werk heeft, ook als men daarnaast nog gedeeltelijk een uitkering ontvangt. De arbeidskorting bedraagt maximaal 4.260 euro per jaar.

Inkomensafhankelijke combinatiekorting

Voor werkende ouders met kinderen jonger dan 12 jaar. Deze wordt toegekend aan de alleenstaande ouder of aan de minst verdienende fiscale partner. Deze heffingskorting bedraagt maximaal 2.534 euro per jaar.

Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting

Voor AOW-gerechtigden. De ouderenkorting bedraagt maximaal 1.726 euro per jaar; de alleenstaande-ouderenkorting is 449 euro per jaar.

Landelijke toeslagen

Toeslagen zijn bijdragen van de overheid om tegemoet te komen in de kosten voor de zorgverzekering, huur of kind(eren). Of een huishouden recht heeft op bepaalde toeslagen, is afhankelijk van een aantal factoren (bijvoorbeeld inkomen).

De volgende toeslagen (2022) zijn van belang voor de voorbeeldhuishoudens:

Zorgtoeslag

Zorgtoeslag is een bijdrage van de overheid voor de kosten van de zorgverzekering. Iemand kan aanspraak maken op zorgtoeslag vanaf 18 jaar. Dit geldt voor zowel alleenstaanden als stellen. Het inkomen moet wel onder de inkomensgrens vallen. Een alleenstaande heeft recht op zorgtoeslag bij een toetsinkomen van 31.998 euro of minder. Voor samenwonenden is deze grens 40.944 euro. Voor jongeren vanaf 18 jaar die bij hun ouders wonen geldt het inkomen van de jongere zelf en niet dat van hun ouders.

Naast de inkomensgrens is er ook een vermogensgrens voor de zorgtoeslag. In 2022 bedraagt deze voor alleenstaanden 120.020 euro en voor paren 151.767 euro. De zorgtoeslag voor een alleenstaande is maximaal 111 euro per maand. Voor een stel is de zorgtoeslag maximaal 212 euro. Hoe lager het inkomen, hoe meer toeslag iemand ontvangt.

Huurtoeslag

Huurtoeslag is een bijdrage van de overheid in de huurkosten. Huurders van een zelfstandige huurwoning kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het inkomen, het vermogen, de huishoudsamenstelling en de huur. Vanaf 1 januari 2020 kent de huurtoeslag geen inkomensgrenzen meer, maar wordt de huurtoeslag inkomensafhankelijk afgebouwd. De vermogensgrens voor de huurtoeslag van 31.747 euro per persoon is strenger dan voor de zorgtoeslag.

Huishoudens krijgen boven de minimale basishuur¹ volledige huurtoeslag tot een huur van 442,46 euro. Voor een huur boven dit bedrag wordt voor een- en twee-persoonshuishoudens 65 procent van de huur tot 633,25 euro vergoed. Voor huishoudens vanaf drie personen is dit tot een huur van 678,66 euro. Alleenstaanden of ouderen/hulpbehoevenden krijgen boven deze huur tot een huur van maximaal 763,47 euro vervolgens nog 40 procent vergoed.

Kinderopvangtoeslag

Kinderopvangtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang. De kinderopvangtoeslag is geregeld in de Wet kinderopvang. De wet geldt voor dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar en buitenschoolse opvang voor basisschoolkinderen. Maar ook voor opvang door ouderparticipatiecrèches of gastouders via een gastouderbureau en voor de peuterspeelzaal. Informele opvang door familie of kennissen valt hier dus niet onder. Om voor kinderopvangtoeslag in aanmerking te komen moet de instelling zijn aangemeld bij het Landelijk Register Kinderopvang. Ook moeten, in het geval van paren, beide ouders werken, tenzij er een re-integratietraject wordt gevolgd.

De vergoeding wordt berekend over een maximaal uurtarief van 8,50 euro voor kinderen tot vier jaar (dagopvang) en van 7,31 euro voor kinderen in de basisschoolleeftijd (buitenschoolse opvang). Wanneer iemand per uur meer dan dit bedrag betaalt, ontvangt hij of zij over dit extra deel geen toeslag. Er gelden grenzen voor het totaal aantal uren waarvoor kinderopvangtoeslag aangevraagd kan worden. Dit is afhankelijk van het aantal uur dat men werkt.

Kindgebonden budget

Iedereen met kinderen jonger dan 18 jaar kan in aanmerking komen voor het kindgebonden budget. Dit is een maandelijks, inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderen. Voorwaarde is dat iemand zijn of haar kind 'in belangrijke mate onderhoudt'.

Alleenstaande ouders met een verzamelinkomen tot 22.356 euro ontvangen het maximale kindgebonden budget. Voor paren met kinderen ligt de inkomensgrens nu op 39.596 euro. Na dit inkomen wordt de hoogte van het bedrag geleidelijk afgebouwd. Het bedrag aan

¹ De minimale basishuur is inkomensafhankelijk en bedraagt voor huishoudens op minimumniveau 237,62 euro. (Voor AOW-gerechtigden is dit voor een eenpersoonshuishouden 235,80 euro en voor een meerpersoonshuishouden 233,99 euro). Bij een hoger inkomen wordt de basishuur hoger.

kindgebonden budget is afhankelijk van het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen. Alleenstaande ouders ontvangen meer dan paren, omdat zij recht hebben op een extra vast bedrag van 273,75 euro per maand. Het kindgebonden budget voor het tweede kind is lager dan voor het eerste kind en vanaf het derde kind eveneens lager dan voor het tweede kind. Vanaf 12 jaar is het kindgebonden budget hoger.

Kinderbijslag

Een ouder heeft recht op kinderbijslag voor eigen kinderen en stiefkinderen tot 18 jaar en soms voor pleegkinderen tot 16 jaar. Kinderbijslag wordt eenmaal per kwartaal uitgekeerd. De bedragen worden in het geval van meerdere kinderen bij elkaar opgeteld. De bedragen voor kinderbijslag zijn afhankelijk van de leeftijd van het kind en onafhankelijk van het inkomen. De kinderbijslag voor een kind van 12 tot 18 jaar bedraagt 356,16 euro. Voor 6 tot 12 jaar en voor 0 tot 6 jaar is het respectievelijk 302,74 euro en 249,31 euro.

3.2 Lokaal minimabeleid

Naast de landelijke inkomensondersteunende maatregelen heeft de gemeente Gouda voor huishoudens met een laag inkomen ook een lokaal minimabeleid. De regelingen die worden opgenomen in de begrotingen komen in de volgende paragrafen aan bod.

3.2.1 Lokaal kwijscheldingsbeleid

In de gemeente Gouda kan kwijschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Voor de afvalstoffenheffing wordt naast een vast bedrag ook een variabel tarief in rekening gebracht. Hierbij gaan we ervan uit dat huishoudens met kinderen twaalf keer per jaar een container voor restafval van 140 liter aanbieden en huishoudens zonder kinderen zes containers van 140 liter. Ook hiervoor kan kwijschelding worden aangevraagd.

De gemeente hanteert bij het vaststellen van de kwijschelding een norminkomen van 100 procent op grond van de Participatiewet. Bij een inkomen boven bijstandsniveau wordt de betalingscapaciteit berekend door het inkomen te verminderen met het norminkomen.

De beleidsvrijheid ten aanzien van het kwijscheldingsbeleid wordt bepaald door landelijke regelgeving. Hierbij wordt aan gemeenten de mogelijkheid geboden om rekening te houden met de kosten voor kinderopvang en om voor AOW'ers uit te gaan van het netto AOW in plaats van de bijstandsbedragen. In de gemeente Gouda wordt van beide mogelijkheden gebruik gemaakt.

Bij het waterschap is kwijschelding mogelijk voor de ingezetenenheffing en de zuiveringsheffing. Bij de berekening van de kwijschelding hanteert het waterschap de norm van 100 procent van de toepasselijke bijstandsnorm.

De betalingscapaciteit voor de kwijschelding van gemeentelijke heffingen en de waterschapsbelasting wordt slechts een maal toegepast. Dit is mogelijk doordat de Belasting samenwerking Gouwe Rijnland beide kwijscheldingen centraal uitvoert.

3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering

Om de financiële risico's die samenhangen met een slechte gezondheid te beperken, biedt de gemeente Gouda inwoners met hoge zorgkosten en een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan: het VGZ Gemeentepakket Compleet. Inwoners kunnen kiezen uit een pakket zonder of met herverzekering van het eigen risico.

Het gemeentepakket is bedoeld voor inwoners met een inkomen tot en met 120 procent van de geldende bijstandsnorm.

De kosten voor het gemeentepakket zonder herverzekering van het eigen risico bedragen 157,82 euro, na aftrek van de collectiviteitskorting en de gemeentelijke bijdrage. Voor het pakket zonder eigen risico komt de premie uit op 177,22 euro.

Het pakket inclusief eigen risico is aantrekkelijk voor huishoudens met hoge zorgkosten, die al zeker weten dat zij het volledige verplicht eigen risico zullen moeten betalen. Voor het verplicht eigen risico kan geen bijzondere bijstand worden verstrekt.

In deze rapportage gaan we ervan uit dat huishoudens met een zorgvraag een verzekering met afgekocht eigen risico hebben en dat de huishoudens waarvoor geen extra zorgkosten worden gerekend, gekozen hebben voor het pakket zonder afgekocht eigen risico.

De kosten van de premie (verminderd met de bijdrage van de gemeente) zijn in de begrotingen opgenomen onder de uitgavepost "zorgverzekering". De zorgtoeslag die huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

Voor huishoudens met een verzekering zonder afgekocht eigen risico, wordt een bedrag van 32,08 euro opgenomen onder de post "eigen risico". Wij gaan ervan uit dat huishoudens met een laag inkomen voor het eigen risico moeten reserveren, omdat zij dit bedrag (mocht dit onverwachts nodig zijn), niet op de plank zullen hebben liggen. Voor deelnemers aan de collectieve zorgverzekering met een afgekocht eigen risico is dit bedrag op nul gezet.

3.2.3 Individuele Inkomenstoelage

De individuele Inkomenstoelage (IIT) is bedoeld voor inwoners die ouder zijn dan 21 jaar maar jonger dan de AOW leeftijd, die geen zicht hebben op inkomensverbetering. Het gaat om huishoudens die minimaal drie jaar moeten rondkomen van een inkomen van maximaal 101 procent van de geldende bijstandsnorm.

De hoogte van de IIT bedraagt:

- voor gehuwden/samenwonenden: 654 euro;
- voor een alleenstaande ouder: 436 euro;
- voor een alleenstaande: 436 euro.

Voor minderjarige kinderen kan een toeslag van 50 euro per kind worden toegekend.

Bij de resultaten van deze rapportage worden de saldi van huishoudens die in aanmerking komen voor de individuele inkomenstoelage apart gepresenteerd, omdat de IIT niet voor elke inwoner van Gouda met een laag inkomen geldt.

3.2.4 Kindpakket

Het Kindpakket is bedoeld voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen (tot en met 120 procent van de toepasselijke bijstandsnorm).

Kinderen kunnen gebruik maken van verschillende voorzieningen:

Gratis Rotterdampas

Kinderen tot en met 17 jaar krijgen de pas gratis als minimaal één van de ouders een Rotterdampas van 5 euro koopt. Met de Rotterdampas kunnen gezinnen leuke dingen doen in Gouda en de regio (zie ook paragraaf 3.2.5).

Op de Rotterdampas van kinderen van 4 tot en met 17 jaar staan automatisch ook een jeugdtegoed en twee tegoedbonnen voor sport en cultuur.

Het jeugdtegoed is een bedrag op de Rotterdampas voor kinderen die opgroeien in gezinnen met een laag inkomen. Het jeugdtegoed is een bedrag van 150 euro voor (sport)kleding en schoolspullen. In de begrotingen wordt dit bedrag verrekend met de post "schoenen en kleding".

Met de tegoedbon voor sport en cultuur kunnen kinderen gratis sporten of muziekles volgen. In de begrotingen is onder de post "sociale participatie" een bedrag opgenomen voor contributies en abonnementen (zie bijlage 1). Voor kinderen uit de gezinnen die recht hebben op deze vergoeding, wordt dit bedrag op nul gezet.

Vergoeding schoolkosten voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar

Gezinnen met schoolgaande kinderen tot 18 jaar met een inkomen dat niet hoger is dan 120 procent van de geldende bijstandsnorm, kunnen in aanmerking komen voor een vergoeding van schoolgerelateerde kosten.

Deze vergoeding moet gebruikt worden om schoolkosten mee te betalen zoals schoolreizen, schoolboeken, het internetabonnement en de ouderbijdrage. De hoogte van de vergoeding hangt af van het soort onderwijs dat het kind volgt.

De vergoeding voor kinderen op de basisschool bedraagt maximaal 100 euro per jaar; voor kinderen op het voortgezet onderwijs is de vergoeding maximaal 200 euro per jaar. In de begrotingen wordt deze bijdrage verrekend met de post "onderwijs".

Vergoeding laptop/tablet voor kinderen op het vervolgonderwijs

Kinderen tot 18 jaar, die opgroeien in gezinnen met een laag inkomen en die op het voortgezet onderwijs zitten, kunnen de kosten voor een laptop of tablet vergoed krijgen.

Er kan maximaal 400 euro per vijf jaar worden vergoed.

In de begrotingen is dit verrekend met de post "onderwijs".

Gratis identiteitskaart voor kinderen van 14 tot en met 17 jaar

Om aan de wettelijke identificatieplicht te kunnen voldoen, kan éénmalig voor kinderen van 14 tot en met 17 jaar gratis een identiteitskaart worden aangevraagd bij de gemeente Gouda.

In de begrotingen is dit verrekend met de post "diversen".

Gratis peuteropvang voor kinderen tot 4 jaar

Peuters tot 4 jaar kunnen twee dagdelen per week gratis naar de peuteropvang.

In de begrotingen is dit verrekend met de post "kinderopvang" (zie ook paragraaf 3.2.9).

3.2.5 Rotterdampas

Gouda heeft als stadspas gekozen voor de Rotterdampas. Met de Rotterdampas hebben inwoners gratis (of met korting) toegang tot veel activiteiten in Gouda en de regio. Zoals gratis naar de film of een museum. Maar ook goedkoop naar de dierentuin of een keer een gratis ijsje halen.

Voor inwoners met een inkomen tot 120 procent van de geldende bijstandsnorm kost de Rotterdampas 5 euro per persoon per jaar. Voor hun inwonende kind(eren) tot en met 17 jaar is de pas gratis als een van de ouders de Rotterdampas koopt.

Voor huishoudens met een hoger inkomen kost de pas 60 euro, een pas voor kinderen kost 17,50 euro.

In de begrotingen is onder de post "sociale participatie" een bedrag opgenomen voor uitgaan en vakanties (zie bijlage 1). De helft van dit bedrag (9,50 euro per persoon, per maand) wordt in de begrotingen in mindering gebracht als zijnde het voordeel van de Rotterdampas. De kosten van de pas worden ook verrekend met de post "sociale participatie".

De Rotterdampas kan ook andere kosten met zich meebrengen, bijvoorbeeld voor vervoer naar de activiteit of voor iets te eten of drinken ter plaatse. We gaan ervan uit dat deze kosten uit het budget voor sociale participatie worden voldaan.

3.2.6 Particuliere fondsen

In Gouda zijn twee particuliere fondsen actief: Kinderfonds de Brede School en Stichting Leergeld.

Kinderfonds de Brede School

Het Kinderfonds wordt door de gemeente Gouda gesubsidieerd en dient als vangnet voor ondersteuning van kinderen bij zaken waar het gemeentelijke kindpakket niet in voorziet. Hieruit wordt onder meer de ouderbijdrage voor huiswerkbegeleiding Stichting Leren voor de Toekomst vergoed. Hiermee kunnen kinderen tegen gereduceerd tarief deelnemen aan huiswerkbegeleiding. Is die bijdrage te hoog dan kan het kinderfonds bijdragen. Omdat het Kinderfonds zaken vergoed die niet standaard in de begrotingen zijn opgenomen, zijn deze vergoedingen niet doorgerekend.

Stichting Leergeld

Via Leergeld worden Jarige Job Boxen verstrekt en fietsen. Gouda is geen deelnemer voor andere voorzieningen van Leergeld.

In de begrotingen worden de Jarige Job Boxen verrekend met de post "sociale participatie".

Om in aanmerking te komen voor een fiets, gelden de volgende voorwaarden:

- Het inkomen van de ouders is niet hoger dan 120 procent van de geldende bijstandsnorm;
- Het kind is 4 tot en met 17 jaar oud;
- Het kind zit op de basis- of middelbare school;
- Het kind heeft de afgelopen 5 jaar geen fiets van de Stichting Leergeld ontvangen.

Voor de fiets geldt een eigen bijdrage van tien euro.

In de begrotingen is de verstrekking van een fiets aan kinderen van 4 tot en met 17 jaar, minus die eigen bijdrage, verrekend met de post "vervoer".

3.2.7 Volwassenfonds Sport & Cultuur

Sinds 1 januari 2021 is de gemeente Gouda aangesloten bij het landelijke Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Het Volwassenenfonds maakt het in Gouda mogelijk dat volwassenen met een laag inkomen (maximaal 120 procent van de geldende bijstandsnorm) toch lid kunnen worden van een sportclub. De bijdrage is maximaal 250 euro per 12 maanden voor tenminste wekelijkse sportactiviteiten gedurende die periode bij de sportaanbieder.

Daarnaast kan er ook een (gedeeltelijke) vergoeding worden aangevraagd bij het Volwassenenfonds voor benodigde sportmaterialen/kleding tot een maximum van 90 euro per jaar. Deze vergoeding wordt verstrekt in combinatie met een toekenning voor vergoeding van de contributie voor dezelfde sportactiviteit.

In de begrotingen is onder de post "sociale participatie" een bedrag opgenomen voor contributies en abonnementen (zie bijlage 1). Voor volwassenen die recht hebben op deze vergoeding, wordt dit bedrag op nul gezet.

De vergoeding voor sportmaterialen/kleding is verrekend met de post "kleding en schoenen".

3.2.8 Energietoeslag

De afgelopen maanden zijn de gemiddelde huishoudelijke kosten van energie sterk gestegen. Het is te verwachten dat de energieprijzen voorlopig hoog zullen blijven. Het kabinet heeft aangegeven dat de gevolgen voor huishoudens gedempt zullen gaan worden. Zo is vanaf 1 juli dit jaar de btw op energie voor een halfjaar verlaagd van 21 procent naar 9 procent.

Voor huishoudens met een inkomen op of net boven het sociaal minimum kunnen gemeenten een eenmalige energietoeslag uitkeren. Het Rijk heeft aan gemeenten geld ter beschikking gesteld om huishoudens met een laag inkomen een eenmalige tegemoetkoming te geven vanwege de gestegen energiekosten. Gemeenten kunnen zelf invulling geven aan de hoogte van het bedrag en aan welke groepen ze dit bedrag uitkeren.

Voor het verstrekken van deze energietoeslag wordt gebruik gemaakt van het instrument "categoriale bijzondere bijstand". De gemeente kan aan huishoudens die aan de voorwaarden voldoen een energietoeslag toekennen, zonder te controleren of de energiekosten van die inwoners daadwerkelijk sterk gestegen zijn en of die inwoners over voldoende middelen (vermogen) beschikken om de energierekening te kunnen betalen.

De gemeente Gouda gaat hierin verder dan de richtlijn van het Rijk en verstrekt aan ieder huishouden met een inkomen niet hoger dan 130 procent van de geldende bijstandsnorm een eenmalige toeslag van 1.300 euro (800 euro plus een verhoging van 500 euro). In de begrotingen is deze toeslag verwerkt in de post "gas".

Omdat de energietoeslag in principe eenmalig is, wordt in hoofdstuk 6 bekeken hoe de financiële situatie van de onderzochte huishoudens eruit zou zien zonder deze energietoeslag.

3.2.9 Bijzondere bijstand

De gemeente Gouda verstrekt voor bijzondere en noodzakelijke kosten bijzondere bijstand. Hierbij wordt rekening gehouden met draagkracht. Bij een draagkracht uit inkomen van minder dan 25 euro per jaar wordt geen draagkracht in mindering gebracht. Van het inkomen tussen 100 procent en 120 procent van de geldende bijstandsnorm, wordt 30 procent als draagkracht beschouwd. Het inkomen boven 120 procent van de geldende bijstandsnorm wordt volledig als draagkracht aangemerkt.

De bijzondere bijstand wordt in dit onderzoek niet meegenomen omdat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie. Uitzondering zijn de huishoudtypen met een zorgvraag. Bij deze huishoudtypen gaan we uit van een aantal veronderstellingen (zie ook paragraaf 3.3). Indien voor een of meer van deze voorzieningen individuele bijzondere bijstand kan worden aangevraagd, wordt dit meegenomen in de begroting. Overige verstrekkingen vanuit de individuele bijzondere bijstand worden, net als bij de andere huishoudtypen, niet meegenomen.

3.2.10 Kinderopvang en peuterspeelzaal

Op grond van de Wet kinderopvang kunnen ouders van kinderen tot 12 jaar een tegemoetkoming toegekend krijgen voor de kosten van kinderopvang, de kinderopvangtoeslag. Vervolgens resteert een eigen bijdrage voor deze kosten.

Alleenstaande ouders met een inkomen boven bijstandsniveau zullen enkele dagen per week werken en gebruik maken van de kinderopvang. Bij 110 procent van het minimuminkomen wordt gerekend met 20 uur kinderopvang per week, bij een inkomen op 120, 130 en 140 procent wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang. De kosten voor de kinderopvang en de ontvangen kinderopvangtoeslag zijn in de begrotingen verwerkt.

Een alleenstaande ouder met een bijstandsuitkering hoeft geen gebruik van de kinderopvang te maken; daarom zijn in de begrotingen op 100 procent geen kosten voor kinderopvang opgenomen. Wel wordt ervan uitgegaan dat acht uur per week gebruik wordt gemaakt van de peuteropvang.

Ook paren zonder werk (met een bijstandsuitkering) of paren waarvan één van beide partners werkt (met een inkomen van 110 tot en met 140 procent van de norm), zullen geen gebruik maken van de kinderopvang, maar van de peuteropvang. Zoals in paragraaf 3.2.4 is aangegeven worden voor huishoudens met een inkomen tot en met 120 procent van de geldende bijstandsnorm twee dagdelen vergoed. De overige ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag betalen voor hun kinderen een inkomensafhankelijk bijdrage aan de kinderopvangorganisatie (conform de kinderopvangtoeslagtabel, zoals gehanteerd door de belastingdienst).

De kosten voor kinderopvang en de peuterspeelzaal zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "kinderopvang". De kinderopvangtoeslag die de betreffende huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.3 Huishoudens met een zorgvraag

In dit onderzoek worden tevens twee huishoudens met extra zorgkosten onderzocht:

- Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met chronische ziekte of beperking;
- Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met chronische ziekte of beperking.

Hieronder wordt eerst dieper ingegaan op de voorzieningen van de gemeente Gouda voor huishoudens met een zorgvraag. Daarna worden de profielen van deze huishoudtypen nader omschreven en wordt bekeken wat het effect van de regelingen is op de maandbegroting van de huishoudens met een zorgvraag.

3.3.1 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zorgt ervoor dat mensen met een handicap, chronisch zieken en ouderen een zo normaal mogelijk dagelijks leven kunnen leiden. De gemeente bekijkt of hulp nodig is en waarmee iemand het beste is geholpen. Iedere gemeente regelt dit op zijn eigen manier.

Naast algemene taken, zoals het vergroten van de leefbaarheid in de gemeente, heeft de gemeente op basis van de Wmo de volgende taken:

- ondersteuning van mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking zodat zij mee kunnen doen aan de samenleving, bijvoorbeeld door begeleiding, zinvolle daginvulling, huishoudelijke verzorging, woningaanpassing, vervoer of een rolstoel;
- ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, bijvoorbeeld door trainingen, of ondersteuning in het geval dat de mantelzorger ziek is.

3.3.2 Collectieve zorgverzekering

Zoals in paragraaf 3.2.2 staat beschreven, kent de gemeente Gouda een uitgebreide collectieve zorgverzekering waar huishoudens met extra zorgkosten veel profijt van kunnen hebben: het VGZ Gemeentepakket Compleet. Via dit pakket wordt onder meer de eigen bijdrage voor Wmo maatwerkvoorzieningen vergoed. Ook is het eigen risico herverzekerd.

3.3.3 Uitgangspunten huishoudens met zorgvraag

Om de begrotingen voor huishoudens met een zorgvraag op te maken, moeten zogenoemde zorgprofielen worden opgesteld. Vervolgens kan bepaald worden welke extra kosten dit huishouden heeft, en welke vergoedingen daar tegenover staan.

De profielen zijn opgesteld door het Nibud, in samenspraak met Ieder(In)².

² Ieder(In) is een belangenorganisatie voor mensen met een beperking of een chronische ziekte.

Het profiel voor de huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd ziet er als volgt uit:

- Stofwisselingsziekte
- Longproblemen
- Hoog medicijngebruik (deels eigen bijdrage voor betalen)
- Rolstoelgebonden
- 2 uur huishoudelijke verzorging per week
- 12 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Woningaanpassing (drempels weg, traplift)
- Personenalarmering
- Gebruik belbus / collectief vervoer

Voor de huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd geldt het volgende zorgprofiel:

- Stofwisselingsziekte
- Bril
- Gehoorapparaat
- Rollator
- Een medicijn dat niet door de (aanvullende) zorgverzekering vergoed wordt
- Lichte vorm van incontinentie
- Maakt gebruik van de maaltijdvoorziening
- Is aangewezen op een energieverrijkt dieet
- 3 uur huishoudelijke verzorging per week
- 14 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Personenalarmering
- Gebruik belbus/collectief vervoer
- Woningaanpassing (drempels weg, traplift)

Gezien het bovenstaande, zal de begroting van de huishoudens met een zorgvraag op diverse punten afwijken van de standaardbegrotingen:

Huishoudelijke hulp

De huishoudelijke hulp is in de gemeente Gouda een maatwerkvoorziening. Voor de maatwerkvoorziening geldt een eigen bijdrage via het CAK. De eigen bijdrage bedraagt maximaal 19 euro per maand. Voor paren onder de AOW-leeftijd geldt er geen eigen bijdrage.

Huishoudens die gebruik maken van de gemeentelijke collectieve zorgverzekering (waar we in deze rapportage van uitgaan), krijgen de eigen bijdrage vergoed. Bij een inkomen boven 120 procent van het minimum moet het huishouden de eigen bijdrage Wmo zelf betalen. Dit wordt verrekend met de uitgavenpost "eigen bijdragen/ betalingen zorg".

Persoonlijke verzorging en verpleging

De persoonlijke verzorging en verpleging vallen in het basispakket van de zorgverzekering. Hierdoor komen er dus geen extra kosten bij.

Maaltijdvoorziening

De maaltijdvoorziening zorgt voor meerkosten ten opzichte van de situatie waarin de warme maaltijd zelf wordt bereid. In deze rapportage veronderstellen we dat de AOW-gerechtigde met zorgvraag niet in staat is om zelf te koken.

Gemiddeld kost een warme maaltijd ongeveer 6 euro.

De kosten voor een zelf bereide maaltijd bedragen 2,51 euro voor een alleenstaande oudere, volgens de Nibud prijzengids. Hiermee komen de meerkosten uit op 3,49 euro. Voor vijf maaltijden per week komt dit neer op 75,62 euro per maand.

Voor de eigen kosten als gevolg van de maaltijdvoorziening is een vergoeding mogelijk uit de bijzondere bijstand. Hierbij wordt rekening gehouden met draagkracht: voor huishoudens met een inkomen tussen 100 en 120 procent van de geldende bijstandsnorm geldt dat 30 procent van het inkomen boven bijstandsniveau als draagkracht wordt beschouwd, het inkomen boven 120 procent wordt volledig als draagkracht aangemerkt.

De eigen kosten als gevolg van de maaltijdvoorziening zijn in de begrotingen van de alleenstaande oudere met zorgvraag opgenomen onder de post "voeding".

Dieetkosten

De oudere met een zorgvraag maakt gebruik van een specifiek dieet. De meerkosten van verschillende diëten kunnen zeer uiteenlopen. Bij deze zorgvraag wordt uitgegaan van een energieverrijkt dieet. De meerkosten van dit dieet bedragen 400 euro per jaar. Vergeleken met andere diëten is dit niet bijzonder hoog. De dieetkosten komen in aanmerking voor vergoeding via de bijzondere bijstand. Ook kan er belastingaftrek voor opgevoerd worden mits de kosten niet zijn vergoed. We gaan in dit rapport uit van een vergoeding via de bijzondere bijstand, rekening houdend met draagkracht.

Collectief vraagafhankelijk vervoer

De huishoudens met een zorgvraag maken gebruik van collectief vraagafhankelijk vervoer. In de gemeente Gouda betalen Wmo-pashouders voor het gebruik van de Groene Hart Hopper een gereduceerd tarief.

In deze rapportage wordt bij de alleenstaanden (onder en boven de AOW-gerechtigde leeftijd) met zorgvraag gerekend met 4 reizen per maand van 3 zones enkele reis, wat neerkomt op 28,80 euro per maand.

Daarnaast hebben huishoudens met een zorgvraag vaak te maken met kosten in verband met vervoer naar het ziekenhuis en/of specialist. Voor dit vervoer gaan we ook uit van het gebruik van collectief vraagafhankelijk vervoer. We gaan uit van 8 reizen per jaar van 5 zones enkele reis, wat neerkomt op 7,07 euro per maand.

Ten slotte veronderstellen we dat de personen met een zorgvraag geen gebruik maken van de fiets en regulier openbaar vervoer; de kosten daarvan zijn daarom uit de begroting gehaald. De extra vervoerskosten die uiteindelijk resteren zijn opgenomen onder de post "vervoer".

Waskosten

Voor de extra waskosten in verband met incontinentie bij de oudere alleenstaande gaan we uit van twee keer per week extra wassen, wat neerkomt op 10 euro per maand. Voor deze kosten kan bijzondere bijstand worden verleend. De oudere met een zorgvraag en een inkomen tot en met 120 procent heeft zijn of haar draagkracht al ingezet voor de maaltijdvoorziening. Voor deze huishoudens zijn dus geen extra kosten voor bewassing opgenomen. Voor de oudere met een inkomen boven 120 procent van de geldende norm, zijn in de begroting wel extra kosten opgenomen, onder de post "was- en schoonmaakmiddelen".

Medicijnen

Voor de eigen betalingen voor medicijnen rekenen we 123 euro op jaarbasis. De kosten worden verrekend met de uitgavenpost "eigen betalingen zorg". Een deel hiervan betreft geneesmiddelen op recept waarvan de kosten aftrekbaar zijn.

We gaan daarom in deze rapportage uit van (gedeeltelijke) verrekening via de belasting.

Woningaanpassing

De kosten voor een woningaanpassing (drempels weg, traplift), die vanuit de Wmo wordt toegekend, worden doorgegeven aan het CAK voor de inning van de eigen bijdrage. Deze eigen bijdrage wordt óf betaald vanuit de collectieve zorgverzekering (tot 120 procent van het toepasselijk minimum) óf men heeft de eigen bijdrage al betaald voor de huishoudelijke en persoonlijke verzorging. Daarom komen er voor deze woningaanpassingen geen extra kosten meer bij.

Voor bepaalde hulpmiddelen en aanpassingen is belastingaftrek mogelijk. Standaard houden we rekening met een belastingaftrek van 323 euro.

Personenalarmering

De kosten voor de personenalarmering worden in de gemeente Gouda vergoed vanuit de collectieve zorgverzekering. Deze kosten drukken dus niet op de begroting van huishoudens met een zorgvraag die voor deze verzekering in aanmerking komen.

Bij een inkomen boven 120 procent, wanneer men niet meer in aanmerking komt voor de collectieve zorgverzekering, gaan we uit van een gedeeltelijke vergoeding via de (niet-collectieve) zorgverzekering. Voor de eigen bijdrage rekenen we een bedrag van 15 euro per maand. Dit bedrag is opgenomen onder de post "eigen bijdragen/betalingen zorg".

Attentiekosten

Naast bovengenoemde zorgkosten rekenen we nog 8 euro per maand voor attentiekosten voor hulp van burens, vrienden, etc. Deze kosten zijn opgenomen onder de post "eigen bijdragen/betalingen zorg".

4 Resultaten

4.1 Saldo inkomsten min uitgaven

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van het onderzoek.

Een en ander wordt schematisch weergegeven in tabel 1 op de volgende pagina. De tabel bevat per voorbeeldhuishouden een overzicht van het saldo van inkomsten min uitgaven bij verschillende inkomensniveaus. Achtereenvolgens is het saldo weergegeven nadat:

- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan;
- zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan;
- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT);
- zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT).

Bij de uitkomsten van tabel 1 wordt aangenomen dat huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende maatregelen die op hen van toepassing zijn, zowel de landelijke als gemeentelijke. In de praktijk zal dat vaak niet het geval zijn.

De begrotingen in dit onderzoek zijn zoveel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van juli 2022, inclusief de CBS-gegevens over energieprijzen. Het is vanwege de hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten. Een eenmalige energietoeslag van 1.300 euro tot en met een inkomen van 130 procent van de toepasselijke norm is meegenomen in de begrotingen.

In bijlage 4 is een tabel zonder deze toeslag meegenomen.

Verder is de volgende codering weergegeven:

- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Als een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een pijltje:
 - Een rood pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van de situatie met een bijstandsuitkering (uitstroomval/werkloosheidsval).
 - Een grijs pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van het voorliggende inkomensniveau (doorstroomval).

Het kan voorkomen dat een huishouden op een bepaald inkomensniveau te maken heeft met zowel een doorstroom- als een uitstroomval. In dat geval kleurt het pijltje rood.

Uit de tabel valt af te lezen dat er voor een alleenstaande met een bijstandsuitkering 144 euro per maand resteert nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als naast de uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven aan sociale participatie zijn gedaan, is er een saldo van 68 euro. Hierbij is rekening gehouden met alle landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen.

Tabel 1. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand

a. Alleenstaande		inclusief inkomstenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	144	€ 68	€ 180	€ 104
110%	€	175	€ 99	€ 175 ↓	€ 99 ↓
120%	€	238	€ 162	€ 238	€ 162
130%	€	312	€ 213	€ 312	€ 213
140%	€	278 ↓	€ 179 ↓	€ 278 ↓	€ 179 ↓
b. Alleenstaande oudere		inclusief inkomstenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	366	€ 290		
110%	€	387	€ 311		
120%	€	469	€ 393		
130%	€	521	€ 422		
140%	€	472 ↓	€ 373 ↓		
c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)		inclusief inkomstenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	457	€ 318	€ 502	€ 363
110%	€	700	€ 561	€ 700	€ 561
120%	€	823	€ 684	€ 823	€ 684
130%	€	925	€ 746	€ 925	€ 746
140%	€	932	€ 752	€ 932	€ 752
d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)		inclusief inkomstenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	279	€ 134	€ 324	€ 179
110%	€	551	€ 406	€ 551	€ 406
120%	€	689	€ 544	€ 689	€ 544
130%	€	694	€ 484 ↓	€ 694	€ 484 ↓
140%	€	622 ↓	€ 412 ↓	€ 622 ↓	€ 412 ↓
e. Paar zonder kinderen		inclusief inkomstenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	164	€ 52	€ 218	€ 106
110%	€	211	€ 99	€ 211 ↓	€ 99 ↓
120%	€	259	€ 147	€ 259	€ 147
130%	€	292	€ 134 ↓	€ 292	€ 134 ↓
140%	€	234 ↓	€ 76 ↓	€ 234 ↓	€ 76 ↓
f. Ouder paar		inclusief inkomstenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	413	€ 301		
110%	€	418	€ 306		
120%	€	532	€ 420		
130%	€	586	€ 428		
140%	€	570 ↓	€ 412 ↓		
g. Paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)		inclusief inkomstenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	308	€ 133	€ 371	€ 196
110%	€	368	€ 193	€ 368 ↓	€ 193 ↓
120%	€	403	€ 228	€ 403	€ 228
130%	€	400 ↓	€ 163 ↓	€ 400 ↓	€ 163 ↓
140%	€	341 ↓	€ 104 ↓	€ 341 ↓	€ 104 ↓
h. Paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)		inclusief inkomstenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	154	€ -27	€ 217	€ 36
110%	€	214	€ 33	€ 214 ↓	€ 33 ↓
120%	€	249	€ 68	€ 249	€ 68
130%	€	197 ↓	€ -72 ↓	€ 197 ↓	€ -72 ↓
140%	€	138 ↓	€ -131 ↓	€ 138 ↓	€ -131 ↓

Tabel 1. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand (vervolg)

i. Alleenstaande met zorgvraag				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	117	€ 41	€	154	€ 78	
110%	€	162	€ 85	€	162	€ 85	
120%	€	211	€ 135	€	211	€ 135	
130%	€	238	€ 139	€	238	€ 139	
140%	€	203 ↓	€ 104 ↓	€	203 ↓	€ 104 ↓	

j. Alleenstaande oudere met zorgvraag				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	328	€ 252				
110%	€	343	€ 267				
120%	€	403	€ 327				
130%	€	316 ↓	€ 217 ↓				
140%	€	267 ↓	€ 168 ↓				

4.2 Bestedingsruimte

4.2.1 Na invulling van alleen het basispakket

Op basis van de tweede kolom 'saldo na basispakket' blijkt dat alle onderzochte huishoudens voldoende inkomsten hebben om de uitgaven uit het basispakket te betalen.

4.2.2 Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie

Als ook wordt gekeken naar de uitgaven aan sociale participatie, wordt de bestedingsruimte lager en zien we bij enkele huishoudtypen tekorten ontstaan.

a. Alleenstaande

Een alleenstaande met een bijstandsuitkering heeft nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan een saldo van 68 euro. Dit loopt op naar een saldo van 179 euro op 140 procent.

b. Alleenstaande oudere

Bij een alleenstaande oudere is het saldo hoger dan bij een alleenstaande onder de AOW-leeftijd. Dat komt omdat een AOW-uitkering ruim 200 euro hoger is dan een bijstandsuitkering.

We gaan voor ouderen weliswaar uit van iets hogere uitgaven voor energie en niet-vergoede ziektekosten (zelfzorgmiddelen), maar die worden enigszins gedempt door iets lagere uitgaven aan verzekeringen en vervoer. Ook zijn voor ouderen vanaf 110 procent geen werkgerelateerde kosten opgenomen, waar dat voor huishoudens onder de AOW-leeftijd wel is gedaan.

c. Eenoudergezin met 2 jongere kinderen (3 en 5 jaar)

Het eenoudergezin met 2 jongere kinderen heeft ruim voldoende bestedingsruimte om naast alle uitgaven uit het basispakket alle uitgaven uit het pakket voor sociale participatie te kunnen doen. Op bijstandsniveau is er een positief saldo van ruim 300 euro.

Op de inkomensniveaus hierboven is het saldo nog flink hoger. Hierbij moet bedacht worden dat op deze inkomensniveaus het inkomen is opgehoogd met de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, om aan te sluiten bij de inkomensgrens van het Goudse minimabeleid.

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Ook het eenoudergezin met kinderen van 14 en 16 jaar kan zowel het basispakket als de kosten voor sociale participatie bekostigen. De bestedingsruimte per maand is lager dan bij het eenoudergezin met jongere kinderen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere kosten voor onderwijs, voeding en vervoer.

De hogere uitgaven voor oudere kinderen worden enigszins gecompenseerd door de hogere landelijke toeslagen (kinderbijslag en kindgebonden budget) en door de hogere vergoedingen voor oudere kinderen vanuit het minimabeleid.

e. Paar zonder kinderen

Het paar zonder kinderen heeft op bijstandsniveau een saldo van 52 euro. Dat is niet heel hoog en dat maakt dit huishouden kwetsbaar. Als er sprake is van persoonlijk onvermijdbare uitgaven (onverwachte zorgkosten, hogere energiekosten, schulden, etc.) dan zal dit al snel leiden tot een tekort.

Een belangrijke oorzaak van het lage saldo ligt in het feit dat een paar de kosten van twee volwassenen moet dragen, zoals de kosten van de zorgverzekering, kleding en voeding. Deze kosten worden niet gecompenseerd door de hogere bijstandsnorm voor een paar, ten opzichte van de norm voor een alleenstaande.

f. Ouder paar

Het oudere paar heeft, net als de alleenstaande oudere, geen tekorten op de begroting. Met alleen een AOW-uitkering is er een bestedingsruimte van 301 euro per maand, dit loopt op naar 412 euro op 140 procent.

g. Paar met 2 jonge kinderen (3 en 5 jaar)

Het paar met twee jonge kinderen heeft alleen op bijstandsniveau 133 euro over als alle basisuitgaven en de uitgaven aan sociale participatie zijn gedaan.

Het paar met jonge kinderen heeft daarmee een hoger saldo dan het paar zonder kinderen. De extra kosten voor jonge kinderen worden voldoende gecompenseerd door de landelijke (kinderbijslag en kindgebonden budget) en gemeentelijke regelingen (zoals de vergoedingen vanuit het Kindpakket, de Rotterdampas en Stichting Leergeld).

h. Paar met 2 oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Het paar met twee oudere kinderen kan op bijstandsniveau en op 130 en 140 procent van de norm de maandbegroting niet rondkrijgen. Op bijstandsniveau is er een maandelijks tekort van 27 euro nadat alle basisuitgaven plus de uitgaven voor sociale participatie zijn gedaan. Op 110 procent is er een positief saldo van 33 euro en op 120 procent loopt dit op naar 68 euro. Op 130 procent wordt het saldo weer negatief en dit tekort neemt op 140 procent nog verder toe.

De bestedingsruimte is op alle onderzochte inkomensniveaus lager dan voor het paar met jonge kinderen. De hogere kinderbijslag en het hogere kindgebonden budget wegen niet op tegen de hogere uitgaven die oudere kinderen met zich meebrengen, aan onder meer onderwijs, voeding en kleding. Ook de hogere vergoedingen voor oudere kinderen vanuit het minimabeleid kunnen dit niet compenseren.

i. Alleenstaande met een zorgvraag

De alleenstaande met een zorgvraag houdt op bijstandsniveau 41 euro over nadat alle uitgaven, inclusief de zorgkosten, zijn gedaan. Dit saldo loopt op naar 139 euro op 130 procent. Op 140 procent neemt het saldo af naar 104 euro.

De lagere bestedingsruimte (ten opzichte van een alleenstaande zonder zorgvraag) wordt veroorzaakt door de zorgkosten. Het merendeel van de zorgkosten wordt weliswaar vergoed door de zorgverzekering en de bijzondere bijstand, toch heeft dit huishouden eigen betalingen voor zorgkosten.

Het verschil in bestedingsruimte vergeleken met een alleenstaande zonder zorgvraag is op bijstandsniveau 27 euro per maand. Dit loopt op tot 75 euro per maand bij een inkomen van 140 procent. Bij dit inkomensniveau is geen bijzondere bijstand meer mogelijk en ook de voordelen vanuit de collectieve zorgverzekering (zoals de vergoeding van de eigen bijdrage CAK) vervallen.

j. Alleenstaande oudere met een zorgvraag

De alleenstaande oudere met een zorgvraag heeft duidelijk minder bestedingsruimte dan de oudere zonder zorgvraag. Toch zijn er geen tekorten zichtbaar. Bij alleen een AOW-uitkering zonder aanvullend pensioen, resteert er 252 euro per maand. Dit loopt op naar 327 euro per maand bij 120 procent. Bij 130 procent is het saldo met 217 euro per maand ruim 100 euro lager dan op 120 procent. Op 140 procent is de bestedingsruimte nog lager, te weten 168 euro. Dit komt doordat er geen recht meer is op bijzondere bijstand en door het wegvallen van tegemoetkomingen uit het minimabeleid. Ook het feit dat er geen recht is op de energietoeslag draagt bij aan deze lagere bestedingsruimte.

4.3 Armoedeval

Doorstroomval

Van een doorstroomval is sprake als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau. In dit onderzoek zien we een doorstroomval bij bijna alle onderzochte huishoudens op 140 procent. Alleen het eenoudergezin met jonge kinderen houdt op 140 procent net 6 euro meer over dan op 130 procent.

Deze doorstroomval zien wel al na invulling van alleen het basispakket. De belangrijkste oorzaak is het wegvallen van de energietoeslag van 1.300 euro. Ook de afbouw van de huurtoeslag en de zorgtoeslag speelt een rol.

Daarnaast wordt bij eenoudergezinnen met oudere kinderen en paren onder de AOW-leeftijd (met en zonder kinderen) een doorstroomval zichtbaar op 130 procent. Bij het eenoudergezin met oudere kinderen en bij het paar zonder kinderen ontstaat deze doorstroomval pas als ook naar de uitgaven voor sociale participatie wordt gekeken; bij de paren met kinderen is deze doorstroomval al te zien na invulling van alleen het basispakket.

Deze doorstroomval wordt voornamelijk veroorzaakt door het wegvallen van het recht op gemeentelijke voorzieningen. De meeste regelingen kennen een inkomensgrens van 120 procent, waardoor op 130 procent een terugval in de bestedingsruimte is te zien.

Uitstroomval

Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau. In de gemeente Gouda zien we een uitstroomval bij paren met kinderen op 140 procent: de bestedingsruimte op 140 procent is lager dan op bijstandsniveau. Bij het paar met oudere kinderen is dit ook op 130 procent het geval, maar alleen als ook naar de uitgaven voor sociale participatie wordt gekeken.

De uitstroomval op 140 procent is al zichtbaar na invulling van alleen het basispakket.

De combinatie van het wegvallen van de energietoeslag, van gemeentelijke voorzieningen (die voor paren met kinderen het hoogst zijn) én de afbouw van landelijke toeslagen (die het grootst is voor paren), maakt dat bij dit huishouden de uiteindelijke bestedingsruimte op 140 procent lager uitkomt dan bij een inkomen op bijstandsniveau.

Ook zien we enkele uitstroomvallen bij de alleenstaande oudere met een zorgvraag, namelijk op 130 procent en op 140 procent van de norm voor AOW-gerechtigden. Naast het wegvallen van de reguliere gemeentelijke ondersteuning, speelt hier de vergoeding van zorgkosten een rol. Het gaat om de maaltijdvoorziening, de dieetkosten en de extra waskosten, die tot 120 procent vanuit de bijzondere bijstand worden vergoed en de personenalarmering en eigen bijdrage CAK, die vanuit de collectieve zorgverzekering vergoed worden.

4.4 Huishoudens met langdurig een laag inkomen

Huishoudens in de gemeente Gouda, die gedurende 3 jaar of langer van een inkomen moeten leven dat niet hoger is dan 101 procent van het wettelijk minimumloon, komen in aanmerking voor de Individuele inkomenstoelage (IIT). De hoogte van de toeslag is 436 euro per jaar voor alleenstaanden en 654 euro voor paren. Voor elk minderjarig kind geldt een extra toeslag van 50 euro per jaar.

De twee rechter kolommen in tabel 1 laten het saldo 'inclusief inkomenstoelage' zien.

Uit de tabel valt af te lezen dat een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met een inkomen op bijstandsniveau en recht op IIT, maandelijks 180 euro over houdt nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als ook alle uitgaven uit het restpakket zijn gedaan resteert een bedrag van 104 euro.

Als we kijken naar de bestedingsruimte inclusief de IIT zien we dat het tekort bij paren met oudere kinderen op bijstandsniveau omslaat naar een positief saldo van 36 euro. Dit tekort wordt door de IIT dus volledig gecompenseerd.

De IIT kan een nieuwe uitstroomval veroorzaken: een huishouden met recht op IIT kan een hogere bestedingsruimte hebben dan een huishouden op een hoger inkomensniveau, zonder recht op IIT.

In de gemeente Gouda zien we dit bij de alleenstaande en de paren. De bestedingsruimte op bijstandsniveau inclusief IIT is hoger dan op 110 procent zonder recht op IIT.

Bij alleenstaande ouders zien we geen uitstroomval op 110 procent. Dit komt doordat we het inkomen van alleenstaande ouders vanaf 110 procent hebben verhoogd met de alleenstaande ouderkop, in verband met de inkomensgrens van het minimabeleid. Hierdoor is het verschil in inkomen tussen 100 procent en 110 procent groter dan bij de overige huishoudtypen en ontstaat er geen uitstroomval.

Een andere uitzondering is de alleenstaande met een zorgvraag. Hoewel het saldo op 110 procent niet evenredig toeneemt, is er geen sprake van een uitstroomval.

Dat de alleenstaande met zorgvraag niet met een uitstroomval te maken krijgt en de alleenstaande zonder zorgvraag wel, hangt samen met de kwijschelding van lokale lasten. Vanwege de duurdere zorgverzekering van de alleenstaande met zorgvraag, heeft deze op 110 procent nog steeds recht op volledige kwijschelding van lokale lasten. De alleenstaande zonder extra zorgkosten, moet bij een inkomen op 110 procent wel lokale

lasten betalen (hoewel niet het volledige bedrag). Hierdoor is het verschil in bestedingsruimte tussen 100 en 110 procent bij de alleenstaande zonder zorgvraag kleiner dan bij de alleenstaande met zorgkosten. Als het inkomen op 100 procent vervolgens wordt verhoogd met de IIT, wordt de uiteindelijke bestedingsruimte hoger dan op 110 procent zonder IIT.

Bij de alleenstaande met een zorgvraag wordt het (grotere) verschil in bestedingsruimte tussen 100 en 110 procent niet volledig door de IIT gecompenseerd en ontstaat er geen uitstroomval.

Daarnaast zien we bij paren zonder kinderen de doorstroomval op 140 procent omslaan in een uitstroomval: het saldo van deze huishoudens met een inkomen op 140 procent van de toepasselijke norm is lager dan op bijstandsniveau inclusief IIT. Dit geldt alleen als ook naar de uitgaven voor sociale participatie wordt gekeken.

Ten slotte zien we bij paren met kinderen de doorstroomval op 130 procent omslaan in een uitstroomval. Bij paren met jonge kinderen geldt dit alleen als naast de basisuitgaven ook naar de uitgaven voor sociale participatie wordt gekeken. Bij paren met oudere kinderen was dan al sprake van een uitstroomval (ook zonder IIT); bij dit huishouden ontstaat inclusief IIT een uitstroomval na bekostiging van alleen de basisuitgaven.

Overigens kan erover gediscussieerd worden in hoeverre er gesproken kan van een armoedeval als het saldo inclusief IIT vergeleken wordt met een hoger inkomensniveau waarin er geen recht op de IIT bestaat. De IIT is immers bedoeld voor huishoudens die langdurig op het minimum leven en zeer weinig kans hebben om hun inkomen te verhogen.

5 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk beschrijft de conclusies van de eerder besproken resultaten. Daarnaast worden verschillende adviezen gegeven voor de aanpassing van regelingen in het kader van het minima-beleid van de gemeente Gouda.

5.1 Conclusies

Zoals aan het begin van dit onderzoek is aangegeven zijn de resultaten van dit rapport onderhevig aan een drietal voorwaarden:

1. Men moet goed met geld kunnen omgaan;
2. Men moet alle inkomensondersteuning aanvragen waar men recht op heeft;
3. Er moeten geen hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven zijn.

De conclusies van dit rapport moeten met die voorwaarden in het achterhoofd geïnterpreteerd worden. Kijkend naar de voorwaarden kan gesteld worden dat er heel veel verwacht wordt van huishoudens met een laag inkomen.

De uitkomsten van dit onderzoek laten zien dat de meeste onderzochte huishoudens hun maandbegroting rond kunnen krijgen. Dit is opvallend gelet op de sterk gedaalde koopkracht het afgelopen jaar. De maatregelen om de hoge energierekening te compenseren doen hier duidelijk hun werk. Zonder die maatregelen zouden een aantal onderzochte huishoudens niet rond kunnen komen (hier wordt in hoofdstuk 6 dieper op ingegaan).

Dat geldt zeker voor huishoudens met hogere kosten dan waar we in dit onderzoek rekening mee hebben gehouden. Bijvoorbeeld huishoudens met een combinatie van een hogere huur en een energie-onzuinige woning. Zij worden extra geraakt door de hoge energieprijzen terwijl de compensatie voor hen niet veel hoger is dan voor huishoudens met een energiezuinige woning.

Welke huishoudens hebben het moeilijk?

Paren met oudere kinderen

Paren met oudere kinderen (14 en 16 jaar) hebben op bijstandsniveau onvoldoende inkomsten om naast alle uitgaven in het basispakket ook alle uitgaven voor sociale participatie te bekostigen. De oudere kinderen drukken meer op de begroting dan jonge kinderen en die kosten worden niet volledig gecompenseerd door de extra (leeftijdsafhankelijke) toeslagen en minimaregelingen. Omdat het recht op die minimaregelingen wegvalt bij een inkomen boven 120 procent, ontstaan er ook op de inkomensniveaus hierboven tekorten.

Paren zonder kinderen

Paren zonder kinderen houden op bijstandsniveau 52 euro over als alle kosten uit het basispakket én de kosten voor sociale participatie zijn voldaan. Ook op de andere onderzochte inkomensniveaus is het saldo lager dan bij andere huishoudtypen: op 110 procent is dit 99 euro en op 130 procent 76 euro. Dit maakt dit huishouden kwetsbaar. Als zich onverwachte onvermijdbare voordoelen zal dit saldo al snel om kunnen slaan in een tekort.

De belangrijkste oorzaak van de negatieve en lage saldi van paren ligt in het feit dat paren de kosten voor twee volwassenen moeten dragen. Ter vergelijking, een eenoudergezin ontvangt 70 procent van de norm voor een paar plus de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, wat samen neerkomt op ongeveer 90 procent van de norm. De extra inkomsten voor paren (van ongeveer 10 procent) ten opzichte van het eenoudergezin wegen vaak niet op tegen de kosten voor een extra volwassene aan bijvoorbeeld voeding, kleding en de zorgverzekering.

Alleenstaanden (met zorgvraag)

Ook de bestedingsruimte van alleenstaanden (onder de AOW-leeftijd) is niet heel ruim, 68 euro op bijstandsniveau. Heeft deze alleenstaande ook te maken met extra zorgkosten, dan is de bestedingsruimte nog lager, namelijk 41 euro. Ook hier geldt dat individuele omstandigheden, zoals een energie-onzuinige woning, al snel kunnen leiden tot een tekort.

Welke huishoudens kennen armoedevallen?

Alle onderzochte huishoudtypen krijgen te maken met een armoedeval op 140 procent (met uitzondering van het eenoudergezin met jonge kinderen). Bij de meeste huishoudtypen gaat het om een doorstroomval (het saldo op 140 procent ligt lager dan op 130 procent), maar bij paren met kinderen en bij de alleenstaande oudere met een zorgvraag is zelfs sprake van een uitstroomval (het saldo op 140 procent ligt lager dan op bijstands- of AOW-niveau).

Het wegvallen van het recht op gemeentelijke voorzieningen en de afbouw van landelijke toeslagen zijn hier de oorzaak van. Vooral het wegvallen van de energietoeslag is hier een belangrijke factor.

Bij het eenoudergezin met oudere kinderen, bij paren onder de AOW-leeftijd en bij de alleenstaande oudere met een zorgvraag wordt ook een armoedeval zichtbaar op 130 procent. Bij het paar met oudere kinderen en de alleenstaande oudere met zorgvraag gaat het om een uitstroomval, bij de andere genoemde huishoudens is het een doorstroomval.

Als we ook de IIT bij deze analyse betrekken, zien we bij de meeste huishoudens ook een uitstroomval op 110 procent ontstaan: het saldo op bijstandsniveau inclusief IIT is hoger dan op 110 procent, zonder recht op IIT.

Ten aanzien van armoedevallen moet er altijd een afweging worden gemaakt tussen enerzijds het compenseren van kwetsbare huishoudens met een laag inkomen en anderzijds het effect op de bestedingsruimte bij een stijgend inkomen.

De gemeente Gouda heeft een ruimhartig minimabeleid, dat gunstig uitwerkt voor alle onderzochte huishoudtypen met een inkomen tot en met 120 procent van de geldende bijstandsnorm. Dit leidt echter tot een armoedeval op 130 procent bij vijf van de tien onderzochte huishoudtypen.

Het voorkómen van deze armoedevallen is lastig. De gemeente zou ervoor kunnen kiezen om (enkele) vergoedingen getrapt af te bouwen of door voor sommige voorzieningen een andere inkomensgrens te hanteren dan voor andere regelingen.

Echter, een dergelijke constructie is voor de uitvoering veel ingewikkelder en voor inwoners niet altijd gemakkelijk te begrijpen. Dit laatste kan leiden tot niet-gebruik, wat als gevolg kan hebben dat huishoudens de begroting niet (meer) rond krijgen. Dit kan als een groter probleem worden beschouwd dan de lagere bestedingsruimte op 130 procent (ten opzichte van 120 procent van de bijstandsnorm).

Bovendien ontstaan de genoemde doorstroomvallen niet alleen door de grenzen van het gemeentelijk minimabeleid, maar ook de afbouw van landelijke toeslagen. Als de gemeente de genoemde uitstroomvallen (veroorzaakt door het wegvallen van gemeentelijke regelingen) zou willen repareren, dan moet tegelijkertijd de afbouw van landelijke toeslagen gecorrigeerd worden. Wanneer op enig moment wijzigingen optreden in de (afbouw van) landelijke toeslagen, zal bovendien het gemeentelijk beleid hier op moeten worden afgestemd.

Het is de vraag in hoeverre mensen zich bij hun beslissing om (meer) te gaan werken, alleen maar laten leiden door het bedrag dat zij onder de streep over houden. Het gevoel om weer mee te tellen, het uitzicht op een mogelijke inkomensstijging en niet meer over elke meevaller verantwoording hoeven afleggen aan de sociale dienst, zijn aspecten die zeker ook mee zullen spelen bij de beslissing om al dan niet werk te aanvaarden.

5.2 Aanbevelingen

Verminder niet-gebruik regelingen

In de gemeente Gouda kunnen veel van de onderzochte huishoudens de maandbegroting op papier rondkrijgen. De minimaregelingen vanuit de gemeente zijn hiervoor noodzakelijk.

Hierbij moet de gemeente het volgende goed in het oog houden. In de berekeningen is ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en lokale regelingen zijn aangevraagd. Dat is echter niet voor ieder huishouden vanzelfsprekend.³ De gemeente Gouda kan het gebruik van lokale regelingen stimuleren door hieraan publiciteit te geven en de toegang tot deze regelingen te vereenvoudigen. Voorlichting door intermediairs is vaak doeltreffend. Het is daarbij belangrijk dat de intermediairs bekend zijn met alle regelingen die de gemeente Gouda te bieden heeft en dat zij ook continu op de hoogte worden gebracht van veranderingen in inkomensondersteunende maatregelen.

Stimuleer goed financieel beheer

Om rond te kunnen komen van een minimuminkomen is een goed financieel beheer van het huishouden noodzakelijk. Men reserveert om zo de nodige grote uitgaven te kunnen doen voor de vervanging van inventaris. We gaan ervan uit dat het huishouden niet leent, zodat er niet nog extra kosten van rente en aflossing bijkomen. Veel huishoudens die van een minimum inkomen moeten rondkomen, voeren een goed financieel beheer, maar een deel ook niet. Voor deze huishoudens is het aan te bevelen cursussen of begeleiding te organiseren. Het Nibud, en ook andere (lokale) organisaties, hebben hiervoor een uitgebreid aanbod.

³ Zie bijvoorbeeld Tempelman, C., Houkes, A. Prins, J. (2011). Niet-gebruik inkomensondersteunende maatregelen, Amsterdam: SEO. te downloaden op www.overheid.nl, of <https://www.cpb.nl/gebruik-en-niet-gebruik-van-toeslagen-in-nederland>

Help energielasten verlagen

De afgelopen maanden zijn de energielasten sterk gestegen. Het is te verwachten dat de energieprijzen voorlopig hoog zullen blijven. Het kabinet heeft aangegeven dat de gevolgen voor huishoudens gedempt zullen gaan worden op meerdere manieren. Zo is de btw op energie (aardgas, elektriciteit en stadsverwarming) vanaf 1 juli dit jaar voor een half jaar verlaagd van 21 procent naar 9 procent en gaat er een energieplafond gelden waaronder een lager tarief geldt.

Voor huishouden met een laag inkomen is de energietoeslag in het leven geroepen. Het Nibud adviseert gemeenten om ten minste aan te sluiten bij de door het ministerie van SZW en VNG opgestelde richtlijn met betrekking tot de doelgroep en het uit te keren bedrag.⁴ De gemeente Gouda gaat verder dan deze richtlijn en verstrekt een energietoeslag van 1.300 euro aan huishoudens met een inkomen tot en met 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

Doordat de energietoeslag vanuit de categoriale bijzondere bijstand wordt verstrekt kan de gemeente haar inwoners (alleenstaanden en gezinnen) die aan de voorwaarden voldoen en bij hen bekend zijn ondersteunen. Omdat de toeslag ambtshalve wordt verstrekt, is het belangrijk om huishoudens die niet bij de gemeente bekend zijn zo veel mogelijk actief te benaderen. Bijvoorbeeld via intermediairs, door in overleg te gaan met het IB, de SVB en UWV over de uitwisseling van gegevens. En door een communicatieplan te maken om alle inwoners zo goed mogelijk op de hoogte te brengen van het bestaan van de energietoeslag en de voorwaarden om hiervoor de in aanmerking te komen.

De stijgende energieprijzen worden in het kader van de bijzondere bijstand aangemerkt als 'bijzondere omstandigheden'. Daarmee zullen gemeenten alle aanvragen voor compensatie van de energierekening in behandelingen moeten nemen en indien nodig toekennen. Dit is een punt van aandacht, omdat het aantal behoorlijk kan oplopen.

Ten aanzien van energieverbruik en isolatie, blijkt uit onderzoek dat juist minima vaak in minder goed geïsoleerde woningen wonen en daardoor een hoger dan gemiddeld verbruik hebben. De energielasten zullen een groter deel van de woonlasten, en daarmee ook van de totale begroting, gaan innemen. De toekomstige energietransitie zal ook de nodige kosten met zich meebrengen. Daarbij is het voor bewoners van een huurwoning niet duidelijk of de woningbouwcorporaties dit gaan doorberekenen aan hun huurders. Het Nibud adviseert de gemeente om hierin samen op te trekken met de verhuurders en ook samen middelen in te zetten om de energieverbetering van woningen door te voeren. Huishoudens met een laag inkomen kunnen mogelijk hulp van energieadviseurs of gratis/ goedkope energieboxen aangeboden krijgen. Producten zoals ledlampen en isolatiefolies, waarvan de aanschafkosten voor deze doelgroep vaak te hoog zijn maar met een snelle terugverdientijd hebben, zijn dan het meest effectief.

Breng duidelijk de voordelen van de collectieve zorgverzekering onder de aandacht

De gemeente Gouda biedt inwoners met een laag inkomen (tot en met 120 procent van de toepasselijke bijstandsnorm) een collectieve zorgverzekering aan. Het gaat om de basisverzekering plus een aanvullend pakket waarin ook de tandartskosten worden meegenomen.

⁴ Zie voor de handreiking: <https://www.stimulansz.nl/energietoeslag-2022-handreiking-en-modelteksten-energietoeslag/>

Deelnemers zijn met deze verzekering uitgebreider verzekerd dan huishoudens met een gemiddelde verzekering. Door deze uitgebreide verzekering zal het beroep op de bijzondere bijstand lager zijn, wat gunstig uitpakt voor de (uitvoerings)kosten van de sociale dienst. Ook deelnemers aan de collectieve verzekering zijn beter af: zij krijgen een uitgebreid pakket aan medische kosten vergoed.

Het Nibud adviseert de collectieve zorgverzekering actief te promoten zodat iedereen die er recht op heeft van dit dekkingsvoordeel gebruik kan maken.

[Zie er op toe dat deelnemers aan de collectieve zorgverzekering het 'juiste' pakket kiezen](#)

Steeds vaker ontvangen belangengroeperingen signalen dat huishoudens zorg mijden, zodat zij hun eigen risico niet hoeven aan te spreken. Dit is een onwenselijke situatie. Het is daarom positief dat de gemeente Gouda een pakket aanbiedt waarin het eigen risico is meeverzekerd. Daarnaast biedt de gemeente een goedkoper pakket aan zonder herverzekering van het eigen risico.

Voor deelnemers aan de collectieve zorgverzekering, die het eigen risico opmaken, is het meest uitgebreide pakket de goedkoopste optie. Echter, een verzekerde die verwacht weinig zorgkosten te hebben en die daarom kiest voor een pakket zonder herverzekering van het eigen risico, maar die onvoorzien toch het volledig eigen risico moet aanspreken, is onderaan de streep duurder uit: het VGZ GemeentePakket zonder herverzekering van het eigen risico is weliswaar 19,40 euro goedkoper dan het pakket inclusief herverzekering van het eigen risico, maar de bekostiging van het volledig eigen risico komt neer op ruim 32 euro per maand (385 euro op jaarbasis).

Het Nibud adviseert de gemeente om dit duidelijk naar de doelgroep te communiceren, aangezien veel inwoners in de minimadoelgroep een onverwachte tegenvaller als de (volledige) eigen bijdrage niet kunnen dragen. Het beschikbaar stellen van duidelijke informatie over de gemeentepolis kan inwoners helpen een voor hun zo'n goed mogelijke keuze te maken.

Daarnaast adviseert het Nibud om huishoudens die voor een verzekering zonder afgekocht eigen risico gekozen hebben en die toch hun (volledig) eigen risico moeten betalen, een betalingsregeling aan te bieden.

[Stimuleer paren met oudere kinderen bij het verhogen van hun inkomen](#)

Paren met oudere kinderen kunnen, ondanks de gemeentelijke ondersteuning, op drie van de vijf onderzochte inkomensniveaus de maandbegroting rond krijgen, als zij naast het basispakket de uitgaven voor sociale participatie willen bekostigen.

Het Nibud adviseert de ondersteuning voor deze doelgroep voort te zetten en het bestaan van inkomensondersteunende regelingen voor gezinnen met (oudere) kinderen actief onder de aandacht te brengen.

Ook verstrekkingen vanuit de individuele bijzondere bijstand (niet in dit onderzoek meegenomen) kunnen dergelijke gezinnen helpen om hun tekorten beperken. In dit laatste geval kunnen alleen noodzakelijke bijzondere kosten vergoed worden, maar het is zeker de moeite waard om ook dit extra onder de aandacht te brengen.

Dat paren (en met name paren met oudere kinderen) met tekorten te maken hebben, ziet het Nibud ook bij andere gemeenten en het blijkt ook uit onze landelijke koopkrachtberekeningen. Inzetten op de begeleiding naar werk van tenminste één van beide partners lijkt de eerste stap op weg uit de armoede. Bovendien blijkt een klein baantje van de andere partner veel meer op te leveren dan alleen het maandelijks bruto inkomen: fiscaal houdt een stel meer over als beide partners parttime werken dan als één persoon fulltime werkt.⁵

⁵ Zie hiervoor de WerkZorgberekenaar: <https://www.nibud.nl/tools/werkzorgberekenaar/>

6 Saldo exclusief energietoeslag

De energieprijzen zijn dit jaar flink gestegen en lopen nog verder op. Om de hoge energierekening voor een deel te compenseren is in 2022 de energiebelasting verlaagd. Het gaat hierbij om een extra belastingkorting op de energierekening én daar bovenop een tijdelijke verlaging van het belastingtarief op elektriciteit. Ook is per 1 juli het btw-tarief op energie voor een halfjaar verlaagd van 21 procent naar 9 procent. Ten slotte gaat er vanaf volgende jaar een energieplafond gelden waaronder een lager tarief geldt.

Voor huishoudens met een inkomen op of net boven het sociaal minimum is een tegemoetkoming in het leven geroepen in de vorm van een energietoeslag. Deze toeslag is niet structureel (hoewel er volgend jaar opnieuw een toeslag verstrekt kan worden) en daarom heeft de gemeente Gouda gevraagd om in beeld te brengen hoe de financiële situatie van de voorbeeldhuishoudens eruit zou zien zonder deze toeslag. Een en ander is weergegeven in tabel 2.

Voor de duidelijkheid: we rekenen met de inkomsten- en uitgavencijfers over 2022. We brengen dus in beeld hoe de huishoudens er dit jaar voor zouden staan zonder de energietoeslag.

Tabel 2. Saldo inkomsten min uitgaven zonder energietoeslag

a. Alleenstaande

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	36	€ -41
110%	€	67	€ -10
120%	€	130	€ 53
130%	€	204	€ 105
140%	€	278	€ 179

b. Alleenstaande oudere

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	258	€ 182
110%	€	279	€ 203
120%	€	361	€ 285
130%	€	413	€ 313
140%	€	472	€ 373

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	349	€ 210
110%	€	591	€ 453
120%	€	714	€ 575
130%	€	817	€ 638
140%	€	932	€ 752

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	171	€ 26
110%	€	443	€ 298
120%	€	581	€ 436
130%	€	585	€ 376
140%	€	622	€ 412

Tabel 2. Saldo inkomsten min uitgaven zonder energietoeslag (vervolg)

e. Paar zonder kinderen

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	55	€ -56
110%	€	102	€ -9
120%	€	151	€ 39
130%	€	184	€ 26 ↓
140%	€	234	€ 76

f. Ouder paar

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	304	€ 193
110%	€	309	€ 198
120%	€	423	€ 312
130%	€	478	€ 320
140%	€	570	€ 412

g. Paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	200	€ 25
110%	€	259	€ 85
120%	€	294	€ 120
130%	€	292 ↓	€ 54 ↓
140%	€	341	€ 104

h. Paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	46	€ -135
110%	€	105	€ -75
120%	€	141	€ -40
130%	€	88 ↓	€ -180 ↓
140%	€	138	€ -131

i. Alleenstaande met zorgvraag

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	9	€ -67
110%	€	53	€ -23
120%	€	103	€ 27
130%	€	130	€ 31
140%	€	203	€ 104

j. Alleenstaande oudere met zorgvraag

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	220	€ 144
110%	€	235	€ 158
120%	€	295	€ 219
130%	€	208 ↓	€ 109 ↓
140%	€	267	€ 168

6.1 Bestedingsruimte

Uit tabel 2 valt af te lezen dat zonder energietoeslag er meer huishoudens zijn die de maandbegroting niet rond kunnen krijgen.

Het gaat om de volgende huishoudens:

- De alleenstaande (zowel met als zonder zorgvraag) op 100 procent en 110 procent van de geldende bijstandsnorm
- Het paar zonder kinderen op 100 procent en 110 procent van de geldende bijstandsnorm
- Het paar met oudere kinderen op alle onderzochte inkomensniveaus

Inclusief energietoeslag kon het paar met oudere kinderen de maandbegroting al niet rondkrijgen op bijstandsniveau en op 130 procent en 140 procent. Zonder energietoeslag lukt dit ook niet op 110 procent en 120 procent.

6.2 Armoedevallen

Inclusief energietoeslag hadden alle onderzochte huishoudens op 140 procent met een armoedeval te maken, behalve het eenoudergezin met jonge kinderen. In een situatie waarin geen energietoeslag wordt verstrekt, worden geen armoedevallen meer zichtbaar op 140 procent.

De armoedevallen die zich op 130 procent al voordeden inclusief de energietoeslag, blijven bestaan als geen rekening met de energietoeslag wordt gehouden: eenoudergezinnen met oudere kinderen, paren zonder kinderen en paren met jonge kinderen hebben te maken met een doorstroomval op 130 procent, paren met oudere kinderen en alleenstaande ouderen met een zorgvraag krijgen op 130 procent te maken met een uitstroomval.

7 Wijzigingen in 2023

Dit rapport behandelt de bestedingsruimte van verschillende huishoudtypen in het jaar 2022. Voor het jaar 2023 staan een aantal veranderingen op de planning.

Het Nibud berekent jaarlijks de koopkrachtverandering door verwachte wijzigingen in beleid, in prijzen en in inkomens te vertalen in plaatjes voor een set voorbeeldhuishoudens.

Hieronder wordt toegelicht welke veranderingen in beleid, prijzen en lonen in 2023 een rol zullen spelen.

Beleid

Het belastingtarief in de eerste belastingschijf daalt licht en bijna alle heffingskortingen stijgen. Ook de huurtoeslag, de zorgtoeslag, de kinderbijslag en het kindgebonden budget gaan omhoog. Voor de hoogste inkomens en de zelfstandigen daalt het aantal aftrekposten.

Specifiek gaat het om de volgende veranderingen per 1 januari 2023:

Tarief eerste belastingschijf daalt en heffingskortingen stijgen

- Het tarief voor de inkomstenbelasting in de eerste schijf daalt van 37,07 procent naar 36,93 procent. Huishoudens gaan dus minder belasting betalen.
- De algemene heffingskorting stijgt met 182 euro naar 3.070 euro. Het percentage waarmee deze wordt afgebouwd blijft nagenoeg gelijk. Vanaf een inkomen van 22.660 euro wordt de algemene heffingskorting afgebouwd.
- De maximale arbeidskorting stijgt met 792 euro naar 5.052 euro. Ook hier blijft het percentage waarmee deze wordt afgebouwd nagenoeg gelijk. Na de grens van 41.895 euro wordt de arbeidskorting afgebouwd.
- De inkomensafhankelijke combinatiekorting stijgt, met 160 euro naar 2.694 euro.
- Vanaf 2023 kunnen de algemene heffingskorting, arbeidskorting en inkomensafhankelijke combinatiekorting niet meer uitbetaald worden aan de minstverdienende partner als die geboren is na 1962. Bij AOW-huishoudens kan dit nog wel.
- De ouderenkorting voor stellen stijgt met 109 euro naar 1.835 euro en de alleenstaande ouderenkorting stijgt met 29 euro naar 478 euro.
- De bijdrage voor de Zorgverzekeringswet (bijdrage Zvw) voor gepensioneerden en zelfstandigen blijft nagenoeg gelijk.

Deze maatregelen zijn direct merkbaar op de loonstrook of de betaalspecificatie van de uitkering of het aanvullend pensioen.

Aftrekposten nadeliger voor hoogste inkomens en zzp'ers

- Het maximale tarief voor aftrekposten zoals de hypotheekrente, de ondernemersaftrek, de zorgkosten, etc., gaat omlaag naar het tarief van de eerste schijf (36,93 procent).
- De zelfstandigenaftrek wordt met 1.278 euro verlaagd naar 5.033 euro.

Weinig veranderingen voor woningeigenaren

- Het eigenwoningforfait daalt van 0,45 procent naar 0,35 procent
- De bijtelling bij geen of geringe eigenwoningschuld stijgt van 13,3 procent naar 16,67 procent.

Deze maatregelen zijn merkbaar bij de belastingaangifte over 2023 in 2024, of via de voorlopige aanslag.

De toeslagen stijgen

- Het kindgebonden budget voor het eerste en het tweede kind stijgt met 36 euro per maand. Vanaf het derde kind gaat het omhoog met 44 euro per kind per maand. Het extra bedrag voor alleenstaande ouders (de alleenstaande ouderkop) stijgt met 47 euro per maand. Ook de inkomensgrens voor het kindgebonden budget gaat omhoog.
- De kinderbijslag gaat per kwartaal met 21 euro tot 30 euro omhoog afhankelijk van de leeftijd van het kind.
- De huurtoeslag stijgt, omdat het deel van de huur wat huishoudens zelf moeten betalen, lager wordt. Ook gaat de maximale huurgrens met 76 euro omhoog naar 839 euro.
- De zorgtoeslag gaat 40 euro tot 60 euro per maand omhoog, afhankelijk van het inkomen. Ook voor de zorgtoeslag geldt dat de inkomensgrens omhoog gaat. Hierdoor krijgen meer mensen recht op zorgtoeslag.
- Financieel kwetsbare huishoudens (met een inkomen van maximaal 120 procent van de bijstandsnorm) ontvangen ook in 2023 de energietoeslag van 1.300 euro.

Minimumloon en uitkeringen stijgen

- Het minimumloon gaat op 1 januari 2023 met 10 procent omhoog. Deze stijging komt bovenop de reguliere indexatie.
- De uitkeringen die aan het minimumloon zijn gekoppeld, zoals de bijstand, de Wajong en de AOW, stijgen daardoor ook met 10 procent.
- Voor de netto bijstandsuitkering betekent dat een stijging van 148 euro per maand voor gehuwden/samenwonenden en 104 euro per maand voor alleenstaanden.
- De aanvullende pensioenen worden gemiddeld genomen geïndexeerd met 2,5 procent.

Overige veranderingen

- Vanaf het schooljaar 2023-2024 hebben studenten weer recht op een basisbeurs. Vanwege de hoge inflatie wordt het bedrag voor uitwonende studenten extra verhoogd. Zij krijgen er elke maand 165 euro bij.
- Er komt een prijsplafond om de stijging van de energierekening te compenseren.
- De collectiviteitskorting voor de basiszorgverzekering (maximaal 5 procent) verdwijnt per 1 januari. Voor de aanvullende zorgverzekering blijft de collectiviteitskorting wel bestaan.

Prijzen

Het overheidsbeleid is niet het enige dat verandert. In de koopkracht wordt ook rekening gehouden met prijsstijgingen. Dit zijn verwachtingen. Het is immers vooraf niet zeker hoe hoog de prijzen zullen stijgen. De laatste inschatting van het Centraal Planbureau is dat de prijzen in 2023 met gemiddeld 4,3 procent zullen stijgen.

Het kabinet verlengt de verlaging van de accijnzen op brandstof en de verlaging van de btw op energie tot 1 juli 2023. Daardoor verwacht het CPB dat de prijzen volgend jaar met gemiddeld 2,6 procent zullen stijgen. Dit is veel lager dan de prijsstijging zoals we die dit jaar zien. Of de inflatie daadwerkelijk zo zal uitpakken is erg onzeker. Er moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de prijzen ook volgend jaar nog sterk blijven stijgen.

Daarnaast stijgt de premie voor de basiszorgverzekering naar verwachting gemiddeld met 11 euro per maand.

Lonen

De meeste mensen die in loondienst werken, profiteren volgend jaar waarschijnlijk van de verhoging van het cao-loon. De verwachting is dat de lonen volgend jaar gemiddeld met 3,7 procent zullen stijgen.

Net als de prijsstijgingen is dit een gemiddelde. Niet iedereen krijgt evenveel, en ook niet direct vanaf de maand januari. Er zijn ook groepen waar het cao-loon niet stijgt. Zelfstandigen moeten zelf een tarief vaststellen.

Bij een gemiddelde loonstijging van 3,7 procent en een verwachte prijsstijging van 2,6 procent, stijgt de koopkracht van huishoudens gemiddeld met 4,9 procent (het varieert van 0,7 procent tot 12,6 procent).

Bijlage 1 | Verantwoording uitgaven

Het Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen uitgesplitst naar het basispakket en de uitgaven voor sociale participatie. De bedragen in de begrotingen zijn de bedragen voor het jaar 2022. De uitgavenpakketten worden in overleg met andere organisaties regelmatig aangepast. De prijzen van de pakketten worden elk jaar herijkt en zo nodig aangepast.

Basispakket

Huur

Er is gerekend met een huur van 633 euro voor een- en tweepersoonshuishoudens en 678 euro voor meerpersoonshuishoudens.

Energie

Dit is 90 procent van de prijs van gemiddeld verbruik naar huishoudtype. Voor huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd geldt hierop een opslag van 10 procent. Daarbij hanteert het Nibud de prijs van het gemiddelde verbruik. Bij deze rapportage is uitgegaan van het prijspeil van mei 2022, waarbij rekening is gehouden met lagere energiebelastingen.

Lokale lasten

Dit zijn de gemeentelijke- en waterschapshellingen verminderd met de eventuele kwijtschelding.

Telefoon, televisie en internet

Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand met een databundel tot maximaal 500 MB, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement. We gaan er van uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft.

Zorgverzekeringen

Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering. Voor de basisverzekering wordt uitgegaan van een naturaverzekering. Voor huishoudens die voldoen aan de voorwaarden zijn de tarieven voor de collectieve basisverzekering en de aanvullende verzekering (incl. tand) gehanteerd.

Overige verzekeringen

Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en voor volwassenen in huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd een uitvaartverzekering.

Onderwijs

Deze bedragen zijn gebaseerd op onderzoek van SEO, zoals gepubliceerd in de Schoolkostenmonitor 2018-2019. Het betreffen onder andere de vrijwillige ouderbijdrage, leermiddelen en gereedschappen, ICT-benodigdheden en kosten voor extra schoolactiviteiten.

Kinderopvang

Dit zijn de kosten inclusief de landelijke vergoeding die wordt gegeven. Voor een alleenstaande ouder gaan we ervan uit dat er op bijstandsniveau gebruik wordt gemaakt van een dagdeel per week peuteropvang. Bij een hoger inkomen gaan we uit van 20 of 30 uur per week kinderopvang. Voor paren gaan we op elk inkomensniveau uit van een dagdeel per week peuteropvang.

Vervoerskosten

Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten voor stads- en streekvervoer met de bus. Hierbij is uitgegaan van een beperkte hoeveelheid vervoer per maand. Voor huishoudens met zorgkosten zijn de kosten van een fiets niet meegerekend maar gelden de kosten voor het collectieve vervoer (de Groene Hart Hopper).

Uitgaven in verband met het verkrijgen of behouden van werk

We houden rekening met werkgerelateerde kosten (vervoer, representatieve kleding). Hiervoor houden we een vast bedrag aan. Ouderen hebben geen werkgerelateerde kosten.

Kleding en schoenen

Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding. Het gaat hierbij net als bij alle andere uitgavenposten om een goedkoop pakket met nieuwe artikelen. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Inboedel en onderhoud

Bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inboedel en onderhoud. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en eigen onderzoek.

Niet-vergoede ziektekosten

In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. De kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. plus het bedrag dat een huishouden maximaal kwijt kan zijn aan het eigen risico van de zorgverzekering.

Zelfzorgmiddelen

In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. Deze kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. Voor AOW-gerechtigden is een hoger bedrag opgenomen dan voor jongere huishoudens. Voor huishoudens met een zorgvraag is het bedrag ook hoger en is ook een eventuele vergoeding hiervoor in het bedrag verwerkt.

Voeding

De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakmiddelen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging

Er is uitgegaan van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Diversen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven.

Pakket voor sociale participatie

Het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, is bestemd voor vrije bestedingen, waaronder sociale participatie.

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden staan hieronder weergegeven evenals de richtbedragen voor deze uitgavenposten. Het gaat hierbij om een voorbeeld van een invulling van activiteiten. Bij vakanties/uitgaan kan ook gedacht worden aan andere activiteiten zoals het bezoeken van een museum of zwembad.

Uitgaven aan sociale participatie, bedrag per maand

	€
Contributies en abonnementen	
per kind 4 tot 12 jaar	12,50
per persoon vanaf 12 jaar	18,50
per huishouden	2,50
Bezoek ontvangen	
per persoon	9,50
per huishouden	12,50
Op bezoek gaan	
per persoon	6,50
Vakantie/uitgaan	
per persoon	19,00
per huishouden	25,50
Vervoer	
per kind 4 tot 12 jaar	2,50
per persoon vanaf 12 jaar	8,00

Bron: Hoff et al, SCP/Nibud, 2009, berekeningen Nibud, 2022

Bijlage 2 | Begrotingen

In de volgende tabellen zijn de begrotingen van de verschillende voorbeeldhuishoudens opgenomen. Bovenaan staan de inkomsten en daaronder de uitgaven aan het basispakket en aan sociale participatie. Het basispakket is verdeeld in vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. In de begrotingen zijn landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen van de gemeente verwerkt. De uitgavenposten waar lokale tegemoetkomingen tegenover staan zijn aangeduid. De bedragen worden weergegeven in hele euro's, waardoor optellingen een euro te laag of te hoog kunnen lijken.

a. Alleenstaande

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1102	1212	1322	1432	1543
zorgtoeslag	111	111	111	111	111
huurtoeslag	328	328	328	304	268
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	1541	1651	1761	1847	1922
VASTE LASTEN					
huur	633	633	633	633	633
energie	37	37	37	37	145
gas	16 **	16 **	16 **	16 **	124
elektriciteit	21	21	21	21	21
water	9	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	0 *	2 *	45	45	45
waterschapshoeffingen	0 *	10 *	15	15	15
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65	65
zorgverzekering	158	158	158	162	162
overige verzekeringen	22	22	22	22	22
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	17	17	17	17	17
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	944	1023	1070	1075	1183
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	47 **	47 **	47 **	55	55
inboedel	73	73	73	73	73
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	183	183	183	190	190
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	237	237	237	237	237
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	21	21	21	21	21
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	270	270	270	270	270
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1397	1476	1523	1535	1643
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	144	175	238	312	278
SOCIALE PARTICIPATIE	76 **	76 **	76 **	99 **	99 **
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	68	99	162	213	179

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

b. Alleenstaande oudere

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1327	1348	1471	1593	1716
zorgtoeslag	111	111	111	111	109
huurtoeslag	330	330	330	290	229
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	1768	1789	1912	1994	2054
VASTE LASTEN					
huur	633	633	633	633	633
energie	53	53	53	53	161
gas	30 **	30 **	30 **	30 **	138
elektriciteit	23	23	23	23	23
water	10	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	26 •	45	45
waterschapshoeffingen	0 •	0 •	15	15	15
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65	65
zorgverzekering	158	158	158	162	162
overige verzekeringen	13	13	13	13	13
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	15	15	15	15	15
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0
totaal vaste lasten	949	949	989	1013	1121
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	47 **	47 **	47 **	55	55
inboedel	73	73	73	73	73
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	9	9	9	9	9
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	186	186	186	193	193
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	236	236	236	236	236
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	20	20	20	20	20
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	268	268	268	268	268
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1402	1402	1442	1473	1582
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	366	387	469	521	472
SOCIALE PARTICIPATIE	76 **	76 **	76 **	99 **	99 **
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	290	311	393	422	373

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1102	1417	1543	1668	1769
zorgtoeslag	111	111	111	111	102
huurtoeslag	357	357	357	357	347
kinderbijslag	166	166	166	166	166
kindgebonden budget	467	467	467	467	463
kinderopvangtoeslag	0	707	1061	1061	1061
voorlopige aanslag	0	96	108	120	157
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	2203	3321	3812	3950	4065
VASTE LASTEN					
huur	678	678	678	678	678
energie	126	126	126	126	235
gas	58 **	58 **	58 **	58 **	167
elektriciteit	68	68	68	68	68
water	17	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 *	47	47	47	47
waterschapshoeffingen	0 *	26	26	26	26
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65	65
zorgverzekering	158	158	158	162	162
overige verzekeringen	28	28	28	28	28
onderwijs	2 **	2 **	2 **	10	10
kinderopvang	0 **	737	1105	1105	1105
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	25 **	25 **	25 **	27	27
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	1102	1977	2346	2361	2469
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	89 **	89 **	89 **	109	109
inboedel	90	90	90	90	90
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	242	242	242	262	262
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	332	332	332	332	332
was- en schoonmaakmiddelen	11	11	11	11	11
persoonlijke verzorging	49	49	49	49	49
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	402	402	402	402	402
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1746	2622	2990	3025	3133
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	457	700	823	925	932
SOCIALE PARTICIPATIE	139 **	139 **	139 **	179 **	179 **
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	318	561	684	746	752

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1102	1513	1651	1788	1926
zorgtoeslag	111	111	111	98	66
huurtoeslag	357	357	357	340	287
kinderbijslag	237	237	237	237	237
kindgebonden budget	525	525	525	519	503
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	2332	2743	2881	2982	3019
VASTE LASTEN					
huur	678	678	678	678	678
energie	126	126	126	126	235
gas	58 **	58 **	58 **	58 **	167
elektriciteit	68	68	68	68	68
water	17	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 *	47	47	47	47
waterschapsheffingen	0 *	26	26	26	26
telefoon, televisie, internet	75	75	75	75	75
zorgverzekering	158	158	158	162	162
overige verzekeringen	28	28	28	28	28
onderwijs	53 **	53 **	53 **	99	99
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	41 **	41 **	41 **	52	52
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
w erkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	1179	1318	1318	1380	1488
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	113 **	113 **	113 **	146	146
inboedel	99	99	99	99	99
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	275	275	275	307	307
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	517	517	517	517	517
was- en schoonmaakmiddelen	11	11	11	11	11
persoonlijke verzorging	63	63	63	63	63
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	8 **	8 **	8 **	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	599	599	599	601	601
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	2053	2192	2192	2289	2397
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	279	551	689	694	622
SOCIALE PARTICIPATIE	145 **	145 **	145 **	210 **	210 **
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	134	406	544	484	412

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

e. Paar zonder kinderen

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1574	1731	1889	2046	2204
zorgtoeslag	212	212	180	144	108
huurtoeslag	328	328	278	213	142
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	2114	2271	2347	2403	2454
VASTE LASTEN					
huur	633	633	633	633	633
energie	67	67	67	67	175
gas	16 **	16 **	16 **	16 **	124
elektriciteit	51	51	51	51	51
water	14	14	14	14	14
gemeentelijke heffingen	0 *	18 *	45	45	45
waterschapshoeffingen	0 *	26	26	26	26
telefoon, televisie, internet	75	75	75	75	75
zorgverzekering	316	316	316	324	324
overige verzekeringen	35	35	35	35	35
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	8	8	8	8	8
vervoer	35	35	35	35	35
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	1182	1292	1319	1328	1436
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	94 **	94 **	94 **	109	109
inboedel	86	86	86	86	86
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	279	279	279	294	294
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	431	431	431	431	431
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	42	42	42	42	42
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	8	8	8	8	8
totaal huishoudelijke uitgaven	489	489	489	489	489
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1950	2061	2088	2111	2220
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	164	211	259	292	234
SOCIALE PARTICIPATIE	112 **	112 **	112 **	158 **	158 **
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	52	99	147	134	76

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

f. Ouder paar

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1821	1826	1992	2158	2325
zorgtoeslag	204	204	187	163	139
huurtoeslag	332	332	332	304	254
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	2357	2362	2511	2625	2718
VASTE LASTEN					
huur	633	633	633	633	633
energie	87	87	87	87	195
gas	30 **	30 **	30 **	30 **	138
elektriciteit	57	57	57	57	57
water	15	15	15	15	15
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	10 •	45	45
waterschapshoeffingen	0 •	0 •	26	26	26
telefoon, televisie, internet	75	75	75	75	75
zorgverzekering	316	316	316	324	324
overige verzekeringen	16	16	16	16	16
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	8	8	8	8	8
vervoer	29	29	29	29	29
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0
totaal vaste lasten	1178	1178	1213	1257	1366
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	94 **	94 **	94 **	109	109
inboedel	86	86	86	86	86
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	13	13	13	13	13
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	282	282	282	297	297
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	428	428	428	428	428
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	40	40	40	40	40
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	8	8	8	8	8
totaal huishoudelijke uitgaven	485	485	485	485	485
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1945	1945	1980	2039	2147
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	413	418	532	586	570
SOCIALE PARTICIPATIE	112 **	112 **	112 **	158 **	158 **
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	301	306	420	428	412

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

g. Paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1574	1731	1889	2046	2204
zorgtoeslag	212	212	180	144	108
huurtoeslag	357	357	308	243	171
kinderbijslag	166	166	166	166	166
kindgebonden budget	193	193	193	193	193
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	2502	2659	2736	2792	2842
VASTE LASTEN					
huur	678	678	678	678	678
energie	143	143	143	143	252
gas	58 **	58 **	58 **	58 **	167
elektriciteit	85	85	85	85	85
water	20	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	0 *	5 *	47	47	47
waterschapshoeffingen	0 *	26	26	26	26
telefoon, televisie, internet	75	75	75	75	75
zorgverzekering	316	316	316	324	324
overige verzekeringen	39	39	39	39	39
onderwijs	2 **	2 **	2 **	10	10
kinderopvang	0 **	0 **	0 **	12	12
contributies en abonnementen	8	8	8	8	8
vervoer	42 **	42 **	42 **	44	44
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	1323	1420	1462	1493	1601
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	130 **	130 **	130 **	157	157
inboedel	106	106	106	106	106
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	335	335	335	363	363
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	441	441	441	441	441
was- en schoonmaakmiddelen	12	12	12	12	12
persoonlijke verzorging	70	70	70	70	70
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	537	537	537	537	537
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	2194	2292	2333	2392	2500
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	308	368	403	400	341
SOCIALE PARTICIPATIE	175 **	175 **	175 **	238 **	238 **
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	133	193	228	163	104

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

h. Paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1574	1731	1889	2046	2204
zorgtoeslag	212	212	180	144	108
huurtoeslag	357	357	308	243	171
kinderbijslag	237	237	237	237	237
kindgebonden budget	252	252	252	252	252
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	2632	2789	2866	2922	2972
VASTE LASTEN					
huur	678	678	678	678	678
energie	143	143	143	143	252
gas	58 **	58 **	58 **	58 **	167
elektriciteit	85	85	85	85	85
water	20	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	0 *	5 *	47	47	47
waterschapsheffingen	0 *	26	26	26	26
telefoon, televisie, internet	85	85	85	85	85
zorgverzekering	316	316	316	324	324
overige verzekeringen	39	39	39	39	39
onderwijs	53 **	53 **	53 **	99	99
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	8	8	8	8	8
vervoer	59 **	59 **	59 **	70	70
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
w erkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	1399	1497	1538	1605	1713
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	154 **	154 **	154 **	194	194
inboedel	114	114	114	114	114
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	368	368	368	408	408
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	603	603	603	603	603
was- en schoonmaakmiddelen	12	12	12	12	12
persoonlijke verzorging	85	85	85	85	85
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	11 **	11 **	11 **	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	711	711	711	713	713
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	2478	2576	2617	2726	2834
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	154	214	249	197	138
SOCIALE PARTICIPATIE	181 **	181 **	181 **	268 **	268 **
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	-27	33	68	-72	-131

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

i. Alleenstaande met zorgvraag

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1102	1212	1322	1432	1543
zorgtoeslag	111	111	111	111	111
huurtoeslag	328	328	328	304	268
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	28	28	27	27	26
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	1568	1679	1788	1874	1947
VASTE LASTEN					
huur	633	633	633	633	633
energie	37	37	37	37	145
gas	16 **	16 **	16 **	16 **	124
elektriciteit	21	21	21	21	21
water	9	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	45	45	45
waterschapshoeffingen	0 •	0 •	15	15	15
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65	65
zorgverzekering	177	177	177	162	162
overige verzekeringen	22	22	22	22	22
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	36	36	36	36	36
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	982	1048	1108	1093	1201
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	47 **	47 **	47 **	55	55
inboedel	73	73	73	73	73
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	0 **	0 **	0 **	32	32
eigen bijdragen/betalen zorg	48 **	48 **	48 **	82 **	82
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	199	199	199	273	273
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	237	237	237	237	237
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	21	21	21	21	21
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	270	270	270	270	270
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1451	1517	1577	1636	1744
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	117	162	211	238	203
SOCIALE PARTICIPATIE	76 **	76 **	76 **	99 **	99 **
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	41	85	135	139	104

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

j. Alleenstaande oudere met zorgvraag

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1327	1348	1471	1593	1716
zorgtoeslag	111	111	111	111	109
huurtoeslag	330	330	330	290	229
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	20	20	19	19	18
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	1788	1809	1931	2013	2072
VASTE LASTEN					
huur	633	633	633	633	633
energie	53	53	53	53	161
gas	30 **	30 **	30 **	30 **	138
elektriciteit	23	23	23	23	23
water	10	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	10 •	45	45
waterschapshoeften	0 •	0 •	15	15	15
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65	65
zorgverzekering	177	177	177	162	162
overige verzekeringen	13	13	13	13	13
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	36	36	36	36	36
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0
totaal vaste lasten	989	989	1014	1034	1142
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	47 **	47 **	47 **	55	55
inboedel	73	73	73	73	73
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	9	9	9	9	9
eigen risico zorgverzekering	0 **	0 **	0 **	32	32
eigen bijdragen/betalen zorg	48 **	48 **	48 **	82 **	82 **
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	202	202	202	275	275
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	236	242 **	279 **	345 **	345 **
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	17 **	17 **
persoonlijke verzorging	21	21	21	21	21
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	269	275	312	388	388
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1460	1466	1528	1697	1805
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	328	343	403	316	267
SOCIALE PARTICIPATIE	76 **	76 **	76 **	99 **	99 **
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	252	267	327	217	168

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

Bijlage 3 | Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven

Toelichting bij de tabel:

- De eerste twee kolommen (zwart) geven het netto inkomen weer en het verschil in netto inkomen tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus.
- De volgende drie kolommen (blauw) hebben betrekking op het saldo na invulling van de noodzakelijke uitgaven in het basispakket. Hierbij is ook het verschil in het saldo tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus weergegeven. En het verschil in bestedingsruimte op 110, 120, 130 en 140 procent ten opzichte van de bestedingsruimte op bijstandsniveau.
- De laatste drie kolommen (groen) hebben betrekking op het saldo na invulling van de uitgaven uit het basispakket en het pakket voor sociale participatie. Ook hier zijn de verschillen weergegeven.
- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Indien een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte (de zogenoemde armoedeval) dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een rood pijltje:

inkomen				na basispakket			na basispakket en participatie		
%	netto inkomen	toename netto inkomen	toename t.o.v. 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens- categorie	verschil met 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens- categorie	verschil met 100%
a. Alleenstaande									
100%	€ 1.541			€ 144			€ 68		
110%	€ 1.651	€ 110	€ 110	€ 175	€ 31	€ 31	€ 99	€ 31	€ 31
120%	€ 1.761	€ 110	€ 220	€ 238	€ 63	€ 94	€ 162	€ 63	€ 94
130%	€ 1.847	€ 86	€ 307	€ 312	€ 74	€ 168	€ 213	€ 51	€ 145
140%	€ 1.922	€ 74	€ 381	€ 278	↓ € -34	€ 134	€ 179	↓ € -34	€ 111
b. Alleenstaande oudere									
100%	€ 1.768			€ 366			€ 290		
110%	€ 1.789	€ 21	€ 21	€ 387	€ 21	€ 21	€ 311	€ 21	€ 21
120%	€ 1.912	€ 123	€ 144	€ 469	€ 82	€ 103	€ 393	€ 82	€ 103
130%	€ 1.994	€ 83	€ 226	€ 521	€ 51	€ 155	€ 422	€ 28	€ 132
140%	€ 2.054	€ 60	€ 286	€ 472	↓ € -49	€ 106	€ 373	↓ € -49	€ 83
c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)									
100%	€ 2.203			€ 457			€ 318		
110%	€ 3.321	€ 1.119	€ 1.119	€ 700	€ 243	€ 243	€ 561	€ 243	€ 243
120%	€ 3.812	€ 491	€ 1.610	€ 823	€ 123	€ 366	€ 684	€ 123	€ 366
130%	€ 3.950	€ 138	€ 1.747	€ 925	€ 103	€ 468	€ 746	€ 63	€ 428
140%	€ 4.065	€ 115	€ 1.862	€ 932	€ 6	€ 475	€ 752	€ 6	€ 434
d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)									
100%	€ 2.332			€ 279			€ 134		
110%	€ 2.743	€ 411	€ 411	€ 551	€ 272	€ 272	€ 406	€ 272	€ 272
120%	€ 2.881	€ 138	€ 549	€ 689	€ 138	€ 410	€ 544	€ 138	€ 410
130%	€ 2.982	€ 102	€ 650	€ 694	€ 5	€ 415	€ 484	↓ € -60	€ 350
140%	€ 3.019	€ 37	€ 687	€ 622	↓ € -72	€ 343	€ 412	↓ € -72	€ 278
e. Paar zonder kinderen									
100%	€ 2.114			€ 164			€ 52		
110%	€ 2.271	€ 157	€ 157	€ 211	€ 47	€ 47	€ 99	€ 47	€ 47
120%	€ 2.347	€ 75	€ 233	€ 259	€ 49	€ 96	€ 147	€ 49	€ 96
130%	€ 2.403	€ 56	€ 289	€ 292	€ 33	€ 128	€ 134	↓ € -14	€ 82
140%	€ 2.454	€ 50	€ 340	€ 234	↓ € -58	€ 70	€ 76	↓ € -58	€ 24
f. Ouder paar									
100%	€ 2.357			€ 413			€ 301		
110%	€ 2.362	€ 5	€ 5	€ 418	€ 5	€ 5	€ 306	€ 5	€ 5
120%	€ 2.511	€ 149	€ 154	€ 532	€ 114	€ 119	€ 420	€ 114	€ 119
130%	€ 2.625	€ 114	€ 268	€ 586	€ 55	€ 174	€ 428	€ 9	€ 128
140%	€ 2.718	€ 92	€ 360	€ 570	↓ € -16	€ 157	€ 412	↓ € -16	€ 111
g. Paar met 2 jonge kinderen (3 & 5 jaar)									
100%	€ 2.502			€ 308			€ 133		
110%	€ 2.659	€ 157	€ 157	€ 368	€ 60	€ 60	€ 193	€ 60	€ 60
120%	€ 2.736	€ 76	€ 234	€ 403	€ 35	€ 95	€ 228	€ 35	€ 95
130%	€ 2.792	€ 56	€ 290	€ 400	↓ € -2	€ 92	€ 163	↓ € -66	€ 29
140%	€ 2.842	€ 49	€ 340	€ 341	↓ € -59	€ 34	€ 104	↓ € -59	↓ € -30
h. Paar met 2 oudere kinderen (14 & 16 jaar)									
100%	€ 2.632			€ 154			€ -27		
110%	€ 2.789	€ 157	€ 157	€ 214	€ 60	€ 60	€ 33	€ 60	€ 60
120%	€ 2.866	€ 76	€ 234	€ 249	€ 35	€ 95	€ 68	€ 35	€ 95
130%	€ 2.922	€ 56	€ 290	€ 197	↓ € -52	€ 43	€ -72	↓ € -140	↓ € -45
140%	€ 2.972	€ 49	€ 340	€ 138	↓ € -59	↓ € -16	€ -131	↓ € -59	↓ € -104
i. Alleenstaande met zorgvraag									
100%	€ 1.568			€ 117			€ 41		
110%	€ 1.679	€ 111	€ 111	€ 162	€ 44	€ 44	€ 85	€ 44	€ 44
120%	€ 1.788	€ 109	€ 220	€ 211	€ 50	€ 94	€ 135	€ 50	€ 94
130%	€ 1.874	€ 85	€ 306	€ 238	€ 27	€ 121	€ 139	€ 4	€ 98
140%	€ 1.947	€ 73	€ 379	€ 203	↓ € -35	€ 86	€ 104	↓ € -35	€ 63
j. Alleenstaande oudere met zorgvraag									
100%	€ 1.788			€ 328			€ 252		
110%	€ 1.809	€ 21	€ 21	€ 343	€ 15	€ 15	€ 267	€ 15	€ 15
120%	€ 1.931	€ 122	€ 143	€ 403	€ 60	€ 75	€ 327	€ 60	€ 75
130%	€ 2.013	€ 82	€ 225	€ 316	↓ € -87	↓ € -12	€ 217	↓ € -110	↓ € -35
140%	€ 2.072	€ 59	€ 284	€ 267	↓ € -49	↓ € -61	€ 168	↓ € -49	↓ € -84